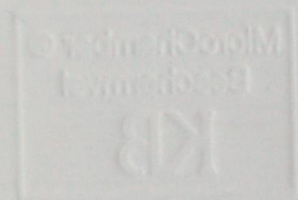

H. I. Soets,

BATAVISCHE ENEAS.

of

Getrouheyts Voor-beelt/

Nevens de verwoestinge, van West-Zanen ende Crommenije, geschiet Anno 1574.

TREUR-SPEL.

t'ALCKMAER.

Ghedruct, by Symon Cornelisz. Breken-Geest, Boeck-vercooer wonende inde Lange-straet, inde Vinder vande Druc-Konst. 1645.

Batavische Æneas.

ALs *Laomedons* Stadt, door *Pelops* Toortsen brande!
Droech *Æneas* sijn Vaer uyt d'alderhooghste noot,
Tot verr' in *Ida* oort! op dat hy vande Doodt,
Mocht sijn bevrijt, en oock verlost van 'svyants bande.
Doen by de *Tinacriers* (in *Poliphemus* Lande)
Den Bergh van *Æthna* vuer uyt haren Boessem schoot,
En met verdoemde as, *Cicilien* begoot!
Twe Sonen, Vaer en Moer, redden met eygner hande.
Van *Asschemannedelft*, den vyant ons aenquam,
En stelde *Zanens Buert*, in heete vuer en vlam!
Waer door een yeder socht, lijf ende goed te vryen.
Maer boven schat en haef, ick mijne Moeder nam,
En sleeptse uyt 'tgevaer! ('theyl van haer leden stram)
Dat my tot groote vreucht, en eer heeft doen gedyen.

H. I. Soet.

VOOR-

VOOR-REDEN.

DE Zeden-vormige Heydenen (die na de Wet der natueren leefden) heb-
ben een groot afkeer gehadt/ van sodanige kinderen/ die in woorden en-
de in wercken hare Ouderen onteerden/ ende namen een grouwel vande
genen/ die de oorsaeckers van hare leven/ het leven benamen/ daer-en-
tegen/ hebben de selve/ op het alderhooghste ge-eert ende gheprezen/ de sulcke/
die haere Vaders ende Moeders met alle eerbiedigheyt/ ende oprechte vreese/
misgaders ware trouwe bejegende/ ende inden noot alle hulpe en bystant be-
wesen/ daer van hebben wy klaere merck-tekenen in hare geschriften nagela-
ten/ Ptolemeus Koninck van Egypten, om dat hy sijn Vader ende Moeder om-
bragt/ wierde by genaemt Philopater, tot een eeuwige schande van sijne Croo-
ne/ en hatelijckheyt van sijne daet. Oreſtus (de Soone van Agamennon) was
door het ommebrengen van Clitimestræ sijn Moeder/ by alle man soo gehaet/
dat niemant hem woude Herberghen/ noch met hem eeten/ waeromme hy't
geheymenis raet hebbende gevraecht (also hy mede door pijniging des gewe-
tens/ in rasernye was gevallen) wat remedie hy daer voor soude by de hant va-
ten/ most gaen in Tauriden, een Landschap in Schijtien, en van daer brenghen
in Griecken, het Beeldt van Diana, ende sijn Suster Iphigenia, ende hem dan
wasschen inde vliet/ die in seven vlieten eyndighde: Niet tegenstaende dat de-
sen Orestes hadde gewroocken sijns Vaders onnooselen doot/ nochtans was hy
soo vuyl ende stinckende by de menschen ghewoorden/ dat een yder hem af son-
derden van sijn geselschap/ ende hy bysinnigh ghewoorden sijnde/ sijne eyghen
handen bestont te knagen/ want soo de Griecken ons naghelaten hebben/ soo
wierden hem de swarte Erumes ofte rasernyen byghevoecht/ die hem nacht en
dagh quamen quellen. Den Keyser Nero, hoe wel hy door sijn schandelijck le-
ven/ by een yeder genoech gehaet was/ is evenwel soo veel te meer veracht ge-
weest/ om de ongehoorde Moeder-slacht/ dat hy vande gantsche Wereldt als
vervloeckt wierde/ ja selfs van sijn eygen Pluymstrijckers/ en heeft daer mede
oock alle de navolgende Schrijvers stoffe gegeven/ om hem met de aldermeeste
smaetheyt te lasteren: Soo dat wy alle wreede menschen/ den selven ghelijck
noemen/ voornamelijck die inden hooghsten graet Phalariseren. Nicodemus om
dat hy sijn Vader Prusiam gedoot hadde/ heeft een droevigh eynde genomen/ en
veel schande onder sijn onderdanen daermede gehaelt/ 'tselve is oock gheschiet
aen Antipater, die sijn Moeder Thessalonice vermoorden/ ende aen noch veel an-
dere. Hoe seer dan dat de Zeden-vormige Heydenen/ van dese boosdaden ghe-
grouwelt hebben/ konnen wy daer aen bespeu en/ dat oock onder haer/ ver-
scheyden wetten tegen de booshęyt gemaeckt sijnde/ eens bevonden wiert dat
een Soone sijn Vader ombracht/ die na de wetten soude veroordeelt worden/
maer als de rechters geen Wet daer tegens en vonden/ vraeghdense de makers
der selver/ na de oorsaeck/ die daer op antwoorden/ datse niet en hadde kon-
nen bedencken/ dat opt sulcke een schelm-stuck ende Vader-moort byde men-
schen mochte bedreven werden/ ende en hadden daerom geen Wet daer tegen
gemaeckt/ voorders hebbense oock een Wet gegeven inde welcke de Vaderen

vry gesproken wierden/ die haere onghehoorsame ende moetwillige kinderen/ om 'tleven brachten / en al hoewel dit heel verre gingh / soo sietmen met wat een haet datse ingenomen waren / tegens kinderen die hare ouderen onteerden/ ende smaethept aendeeden/ in't tegendeel hebbense over al oock betoont / haer liefde ende genegentheyt/ aen goede / vroome ende trouw-hertige kinderen/ 't selfde heeft gebleecken in verschepde gheleghentheden / plaetsen ende tijden/ de voornaemste hier van is geweest/ de Soon van Auchisis, een Swager van Priamus Coninck van Troyen (Eneas genaemt) dragende bpde Poeeten den naem van Godvruchtigh, om dat hy upt den Troyaenschen brant/van alle de goederen ende Ryckdommen die hy hadde/ alleneiijck nam sijne Goden/ met het heylige vyer vande Goddinne Vesta, daer na sijnen ouden Vader Anchisis op sijnen hals/ en sijn Soonken Ascanius aen sijn hant/die hy brocht byden Tempel van Ceres, onder een Cipressen Boom/aen't Bosch van Ida : Voorwaer een sodanige daet/ waer door hy by alle geleerden in groot achtinge is gehouden geweest/ en gestelt tot een Voorbeelt van trouhertighept/ teghens den ouderen bewesen/ hier van spreeckt hy selver/in sijn vertellinge van Troyens onderganck daer hy Dido (in teghenwoordigheydt der Tyriers verhaelt/ dat hy sijn Vader op den hals of schouderen hadde ghenomen / en Julius sijn Soonken nevens sijn sijde geschickt/ dat hem sijn Huysvrouwe van achteren volghde / dat hy met grooten anghst inghenomen was / voor sijnen Vader/ voor sijn kindt/ ende Huysvrouwe/ om die wel te behoeden/dat om haer te beschermen hy het aldermeeste beducht was/ ende daer na het voorgeschreven wederom hervattende / sepde hy Æneid : Lib. 2. in Fine.

> Ick ben geweecken in het aldereerst begin/
> Op Ida Hoogen-Bergh/ met mijne Huysgesin :
> Nemende op mijn hals/ mijn lieve Vader out/
> Veel waerder dan my is al het Troyaensche Gout.

Daerom hebben de ouden de hare tot het getrouwe voorbeelt van Eneas willen wijsen/ op datse daer van soude leeren/ hare ouderen op de schouderen dragen/ de welcke swack ende onvermogen sijn/ dat is / die door den brant der armoede/ ende behoeffelijckheyt/sulcx van noode hebben datse geholpen moeten werden/ niet ghelijckende de leelijck vliet-paerden (als Vermaender seydt) die hun Vader vernielen/ maer den goetaerdigen ende danckbaren Opevaer / die sijn Vaders ofte Ouders/inden ouderdom voedet / ende spijst / soo ons dat Plutarchus verhaelt/ ende soo eenige menen als hen ouders vermoeyt sijnde in't vliegen/ dragen ende voort helpen/ en alsoo alle weldaet diemen den Ouders doet/ met volle mate wederom t'Huys komt/hebben de Poeeten verdicht/ dat Eneas niet alleed daer na in sijn leven voorspoedigh was / maer oock ten eynde byden Goden worde op-genomen/ en Goddelijcke eere byde menschen is aengedaen/ getuygen daer van/ sijn de menigvuldige Tempelen sijn naem ter eeren gesticht/ ende ingewijt / Wijders en vergeten sy niet te verhalen / van de twee Sonen van Cicilien, die haren Vader ende Moeder upt het ongestuymig vuer vanden Bergh Æthna verlost hebben. Want/ als op een seeckeren tijdt/ dien branden-

brandenden Bergh (die anders oock Monte la belle ghenaemt wert) leggende in't groot Eylant van Cicilien op een nieuw / door een sonderlinge verborghen kracht ontstack/ waer door het vuer ende Solpher veel mijlen weechs uytgeworpen/veel Steden ende Dorpen vernielt sijn geworden/ende veel menschen ommequamen/ hebben twee Sonen/met groot prijckel van haer eygen leven/ hare Vader ende Moeder op de schouderen genomen/ ende uyt het gevaer/ gelucklijck verlost/brengende daer een onsterffelijcke name af/ niet alleen comende daer door in hooghachtinge by de Cicilianen, maer oock by alle volckeren/ van Griecken-Landt ende Italien, Alsoo hebben de Heydenen die de Wet niet en hadden/ van natueren ghedaen de dinghen die der Wet sijn/ want de Wet niet hebbende/ sijn haer selven een Wet/ als die betoonen het werck der Wet/ gheschreven in hare herten/ gelijck dat den Apostel der Heydenen verhaelt / ende Kerck van Roomen, en waerlijck met recht/ beroemen haer de nasaeten van het Troyiche Rijck/ van haren Vader-drager Eneas, ende de Cicilianen vande twee ouders trouhertige Sonen/ also het wercken sijn die selver met de Goddelijcke geboden / en dierbare beloften over een komen / en ons op het alderhooghste worden aengepresen/ ende bevolen/sijnde een saecke die niet alleen uyt de Natuer/maer oock voornamelijck uyt de H. Schrifture geleert wort/want inde geschrift en des ouden Testaments/ worden ons niet alleen mispresen/den Goddeloosen Cain, den spotiischen Cham, den grimmighen Esau ende den wederspannigen Abſalon, maer oock dien onhehoorsamen Sone/ die door moedwille sijns ouders toorne op den hals gehaelt hebbende/van haer voorden volcke gestelt/ uyt den leger gebracht/ ende doodt gestenigt is geworden/nade Wet Mosis, daer-en-tegen/ wort ons aengheprezen de eerbare trouwe van Sem ende Japhet, hares Vaders schaemte oft schande bedeckende / de gehoorsaemheydt ende eenvoudighe onderdanigheyt van Isaac, die tot onder 'tmes niet en besweeck/ de goetwilligheyt van Jacob, die op sijn ouders begeren ten lande uyttrock/by sijn Oom Laban, de goedaerdigheyt van Joseph, die sijn Vader inden noot seer behulpsaem was/ en sijn broeders vergaf/ het leet aen hem ghedaen/ de gheschicktheydt van Salomon, hem voeghende na sijns Vaders begeren/ de Godvruchtigheyt van Tobyas, den ouden Tobias bevel navolghende/ doch met een woort hebben wy een ghebodt / dat wy Vader ende Moeder sullen eeren / met beloften daer voor te sullen genieten het tegenwoordighe ende toekomende leven/ welcke nochtans/ by geen van alle de thien woorden (als hier) by ghevoecht en is/ wy dan vanden Heere selver geleert sijnde / met onderwijsinghe steygerende menighmael boven de naturere/ versmaden sulcke kinderen die hare ouderen ongehoorsaem sijn/ verachten veel meerder die haer inden noot verlaten/ ja grouwelen /ende hebben groot afgrijsen / vande gheene die haer het leven benemen / ende alsoo schenden den Vader der eeuwigheyt / in wiens plaetse de ouderen (voor een wijl gelijck als) ghestelt sijn / en versoeyen met de Heydenen/ sodanige quaet-aerdige kinderen: In't tegendeel prijsen wy wederom de genen/ die in alle billijcke dingen/hare ouderen gehoorsaem sijn haer inden noodt bystaen/ ende selfs als uyt den doode ten leven brengen / en gelijck

de Troyanen met recht/ van haren Vader-drager roemen/ ende de Cicilianen, van hare Vader ende Moeder draghers/ niet minder Roemen wy in onsen Moeder-drager (den Batavischen Eneas) ende houden hem als een getrouheyts-voorbeelt/ van welcke onse jeucht veel hebben te leeren/ daerom wy oock door hem/ (haer aldus aen) spreecken

Een Vader-drager wiert in Latia geprezen/
En door Romuli Rijck veel Tempelen gesticht/
Mijn Moeder-berginghe laet u jeucht een voorbeelt wesen/
Op dat ick in u hert/ als in een Tempel licht.

Want ten is voorwaer geen kleene noot/ daer hy haer uyt verlost/ noch korten wech/ tot den welcken hy sijn Moeder ghebracht heeft/ alsoo het Dorp overvallen/ veel luyden gedoot/ ende de Huysen in brant gesteken worde/ sy kreupel/ out ende onmachtigh was/ de lucht met koude behangen/ ende het water met een Harnas omgort/ of stijf bevrosen/ en hy wel vyf of ses mijlen ver/ haer over 't Ys ghesleept heeft/ tot hy haer bracht binnen de loffelijcke Zee-Stadt Hoorn, daer hy als sulcken daet waerdigh/ wel ontfangen wierde/ ende daer na vande E. Heeren van Hoorn, tot een eeuwige gedachtenisse sijnes ghetrouwen daets/ in haer Wester-Poorte uyt-gehouwen/ ende ghegraveert/ waer wy hem ter eeren/ het Raetsel van D. Bergius mogen by-voegen/ daer hy segt

Raed! Wie is eer 't Vader-Lant meer dienen sal tot baken?
Of deses Soons! die dus sijn Moeder vrijt uyt moort/
Of onser Vaderen! die 't Spaensche jock verbraecken/
Of deses Raets! die dit tot spoor stelt aende Poort.

Wat wijders vande geschiedenisse selver is/ sal den lustigen Leser in dit ons Treur-Spel beter kennen overweghen ende na ooghen/ dan wy met weynighe woorden mogen verclaren/ allen tot een slot van de reden/ sullen wy door hem dit noch seggen.

Daer eer en trouwe wort vermelt/
En ouders liefd' in waerd' gestelt!
En twede twafels eerst gebodt/
Gheoeffent na 't bevel van Godt/

Daer sal mijn naem worden geacht/
En groepen in een broom gedacht!
Om dat ick (boven gelt en goet)
Mijn hoetster eenmael heb behoet.

Corte in-hout.

DOn Loys de Requisens (in plaetse van Alva) in dese Landen gekomen sijnde/ om de regeringe van wegens Spaengien aen te nemen/ heeft tot een van sijn eerste wercken (recht na nieuwe Jaer 1574. drie duysent nieuwe knechten/ in Waterlant, ende meest na Assendelft ghesonden/ om daer mede 't gheheele platte Landt af te loopen/ en dan voorts de West-Vriessche Steden aen te tasten/ tot dien eynde bestelde hy daer over Henric de Viermes Baron de Chreveaux, die hem noemen liet Lant-voocht van Waterlant, en oock op desen naem terstont Brieven sant/ aen alle de Dorpen/ datse hem als haren Heere souden aennemen/ met aenbiedinge van gunste des Conings! of by weygeringe dat hy haer ongenadelijck soude bejeghenen/ doch siende datse daer op niet veel en pasten/ leyde alle

macht toe om haer te overweldighen / want hy hadde by hem wel vyerhondert nieuwe Ys-ſleden / behalven de genen die 's Jaers te vooren overgebleven wa= ren / ſijn Paerden altemael met ſcherp beſlagen ſijnde / die voor deſen tijdt noch niet veel te pas en quamen / maer ontrent half Februarij / doen begon het vrij wacker te vrieſen / ſoo datmen over al de binne-wateren bequamelijck konden overgaen / dit nam den Baron waer / ende is des morghens voorden daegh / met ruym vijf hondert man / van Aſſendelft (en door Fronſbergh met ontrent ſes hon= dert man van Uytgeeſt verſterckt) na Krommenie getogen / en nam dat in met een redelijcke tegen-weer / daer den Tooren van ſijn eygen vyer in brant geraec= te / ende voorts door des vyants aenſteken het Dorp meeſtendeel verbrande / van daer troch hy na Wormer, ende meende dat oock te overvallen / maer wierde by Wormer-veer geſtupt / 'sanderendaechs / den 20. dito ſijnſe Weſt-Zaanen in ghe= ruckt / alwaer twee Vaendelen Staten beſettinghe laghen / die op d'aenkomſte des vyants terſtont verliepen / ende het Dorp ten beſten gaven / welcke vanden Vyant wierde geplundert / ende afgebrant / oock den Tooren die haer veel inde wege was geweeſt / namenſe voor neder te werpen / maer door de ſterckte des Gebouws belet ſijnde / ſtaeckender den brant in / dat het Hout-werck van bin= nen verteert wierde / de arme Huyſluyden door verbaeſtheyt vluchtende / namen mede wat ſy bergen konden / (dat doch niet veel en was / alſoo Broeck-Huyſen, haer belet hadde in tijdts te vluchten) Een Jonghman van Weſt-Zanen, niet lievers hebbende / dan ſijn oude Moeder / is op't hooghſte bekommert geweeſt om die by te ſtaen / en om haer uyt de algemene noot te verloſſen / en alſo ſy door Ouderdom / of ſwackheyt niet en konden gaen / nam hy voor haer ſelver te dra= gen / of ten minſten na gelegentheyt des tijts voorts te krijgen / en vont tot dien eynde / een verſtroyde berrij daer hy haer opſtelde / en met een Tou over Ys voort ſleepte / maer alſoo 'teen traeghſaem werck was / wierde dit van een der vyanden beooght / die met noch eenige hen nagheſet hebben / ende achterhaelt (menende dat het een goeden buyt was) de Soone ontgaende achter wat Riets / quamen deſe naby doch ſiende niet anders dan een oude Vrouw / ſittende op een Berrij / ſijn daer af verwondert geweeſt / ende met beſchaemtheyt henen gegaē / ſonder haer ſmaet of ſchaede aen te doen / de Soon dit ſiende / quam uyt ſijn ſchuyl en ſleepte ſijn Moeder ſoo langhe tot hy voor de Weſter-poort van Hoorn quam / en daer vande Burgers der Stad vriendelijck verwelkomt wierde / die heel anders hadden gehandelt met den voorlooper Broeck-Huyſen, alſſe verſton= den dat het Dorp van hem ſoo ſchandelijck verlaten / ende vande vyant ingeno= men was / want hy ghekomen ſijnde / om ſijn clachte voor de Heeren van het Noorder-Quartier te doen / over het weynigh onderſtant datſe hem deeden (in dien grooteu noot) quam middeler-wijlen volck aen / die de Dorpen hadden ſiē branden / waer over de Burghſaten vertoornt ſijnde / hem wat op-clopten / en ſwaerlijck verwonderden / en ten hadde geweeſt de Heeren daer tuſſchen geſchoten waren / ſy ſouden hem Doodt geſlagen hebben / gevende ſoo loon na werck / of verdienſte.

Perſo-

Perſonagien.

BARON de Chreveaux, Lant-voocht van Waterlant.
Monſ: de CAPRES, overſte van Walen.
POLWYLER, overſte vande Duytſchen.
REY, van Walen ende Duytſchen.
Schild-Wacht, van Hopman Aecker.
HOPMAN Aecker, van Edam, Statiſche Capiteyn.
REY van Lantlien, woonachtigh tot Crommenie.
Bode van Hopman Aecker.
HOPMAN Coenraet van Steenwijck, Statiſche Capiteyn.
REY van Crommenier vluchtelingen.
BROECK-HUYSEN, overſte Luytenant ende ſwager van Sonoy.
HOPMAN Schetter, Statiſche Capiteyn.
AELBRECHT Gerritſz. } Waerſmannen.
HENDRICK Dirckſz. }
REY van Lantlien, woonachtigh tot Weſtzanen.
JORIAEN Fronſbergh, overſte vande Duytſchen.
HERDER, of Bataviſche ENEAS.
REY van Weſtzaner vluchtelingen,
RAPHAEL den Engel.
Ouwe Maria, de Moeder van Harder.
Hanibal. }
Barnhert. } Hooghduytſche Soldaten.
Vittellius. }
CAROLUS Boyſot. Algemeen Commiſſaris van 't Noorder-Quartier.
3. Raets-Luyden, van den Overſten Sonoy.
OUDT-Heermans, Hoorns Burger.
REY van Hoornſche Burgh-ſaeten.

Het Toneel is Zaenlands ende Hoorn.

Batavische Æneas,
Of,
Ghetrouwheydts Voor - Beeldt,
TREUR-SPEL.
Het eerste bedrijf/
Baron de Chreveaux, Monf: de Capres, Polwijler.

Baron.

Elijc den Adelaer in d'hoochte sweeft en swiert
En met een snelle vlucht ooght nae het Pluym-
Ghediert/
Om tot een aes die inde klauwen eens te vattē/
Ja door sijn kromme-beck en slagen af te mat-
ten/
So heb ick alle tijt met naerstigheyt ghetracht
Door sorghe / en voorsicht / te oogen dagh en
nacht!
Na Zaanens Bueren/ om die eens met roof en branden/
En overompelen te krijgen in ons' handen/
Te drijven upt haer woonst/ te buyten hare goet/
En koelen eens de lust van het verstoort gemoet/
Van die tijt dat door drift/ des Amstels aengedreven/
Voor het Bourgonsche Huys wy stelden onse leven/
En Loys eer en naem te heftigh trocken aen/
Al ons aenslagen noch verlooren sijn gegaen/
Wat heeft doch 't Vossen-Vel voor ons hier doen upt-rechten?
Veel min de Leeuwen-huyt met vromelijck te vechten/
Des Vyants stoute daen drey-boomde ons geluck/
En proefden nu en dan soo menigh Meester-stuck/
Maer nu de strenge koud'/ met haer door-dringend' klemmen/
Het Binne-water doet vast in malkander stremmen/
Maeckend' een ganghbaer pat/ daer wel en water was/
Besolderende sterck soo menigh water-plas/
Wat keert ons om 'tvoornemen van Loys upt te rechten?
En voeren aende man/ ons zenu versſche knechten/
De Rossen wel gescherpt/ d'Ys-sleden toe-gemaeckt/
Waer door ons' handt en macht haer nu te boven raeckt/
Of sal ons voor-raet als de Sneeuw' voor d' Son verplen?
De tijt onder haer voet verbreecken onse Pijlen/
Het Swaert op nieuw gescherpt verroesten inde schee?
En andere haer ellent verkeeren in ons wee/

Den Hemel weer van ons dees onheyl ende ſchande/
Daer is te ſchoonen tijt en ons Triomph voor hande/
Nu leyt West-Zaner gracht van boven als gedampt/
Nu komt het heyl daer op wy langh hebben gevlamt/
De Winter is by na door 'tſachte weer verloopen/
En had ſchier afgeſneen/ den Oughſt daer wy op hoopen/
Nu ſchaftſe op het leſt haer ingedrongen kracht
Met volheyt! en daer mee de Vyant in ons macht/
Ons voordeel is gewis op deſe tijdt geboren/
Ten ſy dat door verſuym onſ' aenſlagh gaet verlooren/
Hier is gelegentheyt/ hier jonſtight ons de tijt/
Wy moeten trecken op/ eer Byl of ys gebijt/
Eer 's Vyants achterdocht/ eer Vorck en Varreiager:
Eer alles komt te hoop/ en menigh Halſſe-wager
Hem ſtellen kan ten ſtrijdt/ ja in ſijn droomen dudt/
Niet wetend' of hy jaecht/ of eyghen lijf beſchut/
Heucht u niet hoe op't Y/ en hoe oock by den Hooren,
Tot onder Sanerdam, de Huyſluy met ons ſchooren/
Doen ſy met byten/ en met Byl/ en Schovelingh/
De vaerdighſte van ons al verr' te boven gingh/
Hoe dat het Oude-Hoen gelijck een Haen kon ſtrijden/
Die van onſ' Ruyters brocht een heele bend' in lijden/
Als ſy noch nauw gereen door't Dorp van Sloter-dijck,
Bekommerloos ter doodt/ neer vielen in het Slijck/
Dat Frederick aenbracht voor Haerlem groote ſmerte/
En tot het diepſt/ doorſneedt ſijn onverſaeghde herte/
Om dat die brave maets ſoo waren overraſt/
En dat het Hoen tot ſmaet de Paerden Seelde vaſt
Aen 'troep-jacht/ ofte ſchuyt/ om ſoo te overſchepen/
En doet onwilligh die door 'tvocht der golven ſlepen/
Tot aende Kopen/ daer wel eer het eedele-bloet/
Van Zaanen, haren vlucht en wilt-braet heeft gevoet/
En noch met leningh is aen 's Graven-recht verbonden/
Daer hebben ſy den naem van d'onſe ſeer geſchonden/
De Paerden op gevepit/ tot Purmerent verkacht/
Het gelt in wellust/ en met bourten door gebrocht/
Wie ſal met koelen moed ſtil ſwijgen/ en 'tniet wreecken/
Voor my ick ben op't hooghſt vergramt ende ontſteecken/
Wanneer ick oock bedenck/ en met ontſettingh peys/
Hoe 's Coninckx Leger van haer worde reys aen reys
Beſchadight/ en benaut/ want met haer ſnelle ſchuyten
Als Ruſſen. ſy verſtaen op rooven en op ruyten/
Of als den Arabier die op den Coopman loert/
Door haer veel Coopmans goet/ en ſpijſe wert ontvoert/

Sy

Sy achter de Zee-burgh, staech leggen stil en luymen/
En ooghen na een proy/ dan sonder te versuymen/
Soo roepense met macht tot midden op het Y/
En clampen schip/ en boot/ en veerschuyt op het sy/
En slepen rijcken-roof/ en lijfs behoef na binnen/
Op-vullen 's Vrouwen schoot/ en voen haer Huys-gesinnen/
Benemen ons geweer/ en stellen die te werck/
Soo datse door ons schaed/ hoogmoedigh sijn en sterck/
Haer Gou-vaert (als de Nijl) heeft ses of seven gaten/
Daer werdense dan in/ dan weder uytgelaten/
Op stellen hals en al in waegh-schael binnen-boordt/
En vresen/ noch ons swaert/ noch pijnijgingh/ noch koord;
Wie cropt dit noch niet in dat over weynich dagen/
Sy Barbaris een deel van d'ons hebben verslagen
Niet ver van Sparendam, op't landt genaemt Ruygh-oort,
En dat niet voorde handt/ maer even als vermoort;
Haer ooren afgesneen/ die tot victori teecken/
Tot Cranssen om haer hooft/ en hoeden heen gesteecken!
Daer d'and're met lô te roepen vrolijck sien!
En handt/ en mont/ en hardt/ en segen-wensch aenbien/
Sijn dat geen teeckenen van snoo Maraansche daden/
Niet konnend' met het bloet des leggende versaden/
Maer snijen tot een hoon/ Neus ende ooren af/
Een wraecke al te bidts/ en bitterheyt te straf/
Capres. Sy seggen datse ons met eygen munt betaelen/
En op de plonderingh en moort van Naerden smaelen/
Hoe oock het Haerlems volck/ tegens beloft/ en eet
Onthalst sijn! en gestuert voor Alckmaer in het heet/
Om daer als ongedacht/ ende verdoemde slaven/
Int midden vande doodt/ te spitten en te graven;
Hoe dat haer Sutphens wee en aldergrootste smert/
Noch stadich leyt en woelt/ en flachwieckt om het hert/
Hoe Rotterdam verraen schier smoort in sijn benautheyt/
Hoe Sanerdams bederf/ door Bossuws groote stoutheyt
En boeren plaginge/ noch steeckt tot inden crop/
Wiens bloet sy wegen tot aen d'alderminste drop/
Baron. Door haer halstarrichheyt/ is dese wraeck bedreven/
Om datse niet betijts haer wilden overgeven/
In 's Conings schut en scherm! 'twaer anders noyt gebeur/
Maer nu het Stadt/ en Dorp/ en Vrou/ en Man/ betreurt.
Capres. Sy seggen voor haer recht/ en vryheyt is gestreden/
Baron. Sy hebben om haer daen/ en weevel moet geleden/
Polwyl. Laet dat gerust en stil de schult is wel bekent/
Baron. De schult de oorsaeck is van alle haer ellendt/

En speelt u niet met my noch versch inde gedachten?
Hoe sy in dicke schauw' van dese donck're nachten/
Een Assendelver maecht geschaeckt hebben van't bedt?
En nauwelijcx bedeckt in haer roey-jacht geset/
Als Cleyn-forgh met sijn rock voor koud' haer quam beschermen/
En niet dan bourtery voort bracht op al haer kermen/
Gelijck daer 'tweder-veers op maeckte 't Jonge-Hoen,
Lief 'tis niet om u vel maer om u gelt te doen/
Komt ghy toe Assendelft, secht datse naerstigh wachten/
Ontrent de rijcke-liens! en hare sorgh betrachten/
't Castiliaensche oogh dat waer 'tghy toevertrout/
En Viennes en man te gau en wonder-stout/
Sy moeten u dees ramp met Pactools schrijven boeten/
En onse hals-gevaer met Tagus Gout versoeten/

Polwij. Soo wert de schult en smaet op onse hals geleyt/
Om werreken in't hert een groot afkeerlijckheyt;

Baron. 'T smert my noch dat van 't Kalf een Schuyt gelaen met Boeren/
Een al te wreden daet/met list gingen uytvoeren /
Door Sonoys porringe en aenbien van veel Gelt
Op onses Hopmans lijf of leven laes gestelt/
De wacht hield oogh int seyl (soo hy doet alle nachten)
Na Westzaan/om van daer de Vyant te verwachten/
Die voer juyst achter om tot inde Wijcker-Meer/
Van daer door de Zeeburgh (wat hooger als het Veer)
En voorts tot aen dit Dorp van daer in d' Hopmans woningh!
Die slapend niet en weet van dees droeve vertoningh!
Sy rucken hem van't bed/en slaen de Boeyens vast!
Hy wacker sijnde sach soo menich ruwe gast/
Riep uyt! gewelt en cracht! sy dwingen hem te swijgen!
Hy riep niet dan te meer om hulp en scherm te krijghen!
Een ruwste uyt den hoop die trock sijn Dagge uyt/
En stoot tot aen't gevest dat door sijn naeckte Huyt!
Doen sloop de ziele heen/de romp bleef in haer handen!
Sy niet aen ziende eer/noch vreef de smaet of schanden/
Sneen af dat d'eer-baerheyt te seggen ons verbiet;

Caperes. Ick quam daer selver mee int midden van't verdriet!
Doen alles was in rep/doen toorts en lichten vloogen!
De Vyant ylde wech ter vlucht uyt onse oogen!
'T gehuyl en vloeckinge doen aenden Hemel rees/
En sat van tranen elck oprecht berouw bewees!
Ja hoopten eer noch langh dit snoode feyt te wreecken;

Polwij. Ick hoorde vande weeck een vroom Soldaet noch spreecken/
Al sijn de schellemen nu onse hant ontgaen
De wraeck/ (als Iphiclus) sal volgen achter aen!

Den

Den tijt noch komen sal dat wy in Saenens Velden
Door onsen kloecken arm dees tuck sullen vergelden:
En ick heb wel gemerckt dat sint in haer ghemoet /
Nemesis heel getergt seer vruchtbaer werd' ghevoet ;
Capres. De krijghslien beten noch dees avont op haer tanden/
En riepen mannen nu/ nu is de tijdt voor handen/
Dat wy met alle macht haer dempen inden gront/
Die als een rijpen vrucht nu vallen in ons mont
Wy sullense tot puyn en gruys geheel vertreden/
Ende verleren haer/ haer ruw en woeste zeden;
Baron. By d'Heyl'ge Joris die te West-Zaen wort ge-eert/
Die met sijn scherpe Speer/ ende twee-snijdend' Sweert/
De Draecke heeft gevelt/ dat is oock mijn begeren/
En hoop dat ick haer dit/ en noch meer sal verleeren/
Wanneer ons standers daer geplant eens sullen staen/
En Hof/ Huys/ man/ en Vrouw/ en alles ondergaen/
Ick sal den Tooren dan van't Roof-nest neder vellen/
Mijn voet op d'as en puyn tot een Tropheen stellen/
Capres. Dien Suyl die alletijdt haer nutt'lijck is geweest/
Om met een Havicks oogh/ te spitsen lust en geest/
In't schouwen van om verr' dan dees dan gene vaeren/
Op't Y, in Holle-floot, in Zaan en op het Sparen
Soo dat door dit belept en dagelijcks bespien/
Een Vogel/ nauw'lijcks mocht haer wijcken of ontvlien/
Baron. Haer daden sijn by ons in't minsten niet vergeten/
Het heeft my dagelijcx niet dan te veel gespeten/
Ick druckse met een grif diep in mijn sin en hert/
En soeck door eeren-kroon/ te koelen ziele-smert/
Polwyl: Wat septer dan noch toe (O eer van onse benden)
Het bittere verwijt daer sy u naem mee schenden/
En roepen(dits de man/ dit is de rechte Sanct /
Dit is de Vorst en Heer van't Water-rijcke Lant/
Dees sal een ander les ons banghe Boeren leeren/
En met een groot ontsagh de Dorpen nu regeren/
Dit is den Orgel-Pijp/ daer na men luyst'ren moet/
Die Water-Lant al stelt heel op een ander voet/
Hy is een Oorloghs man geboren inde wapen/
Die over sijn bevel sal suffen nochte slaepen/
Hy jaecht ons vreese aen met penne en met stem/
Sijn woorden even als sijn daden geven klem/
Ja seggense een Beul/ is ons in't kort ontnomen/
Daer sijn twee Molucken weer inde plaets gekomen/
Loys en Vyennes elck crayt gelijck een Haen/
Wy mogen ons terstont wel packen en door-gaen/

Wil hy den oorlogh maer ſoecken met de pluymen/
Hy ruſt op d' Ledikant/ wy ſullen 'tlandt in ruymen/
En vreeſen ſijnen naem meer dan ſijn helm of ſwaert/
Om dat hy met de pen te weldich tiert en baert/
Wy vruchten ſeyder een/ noch hem/ nach 's Coninckx machten/
En op het dreygement int minſte niet en achten/
Maer ſtaen de vrijheyt voor van goet/ en van gemoet/
Ja willen ſtrijden tot op d'laetſte droopel bloet;
Baron. 'Tis waer 'k heb aengeboon haer hulde en genade/
Dat ſy met achterdocht haer ſouden wel beraden/
En oft niet beter waer te vallen inden arm
Des Koninckx/ en van my die met haer ſtaet en barm/
En hare Welvaert ſoeck/ dan dat ſy ſtadigh hoopen
Of Orangiens macht/ die't ſelver moet verloopen/
Op op't veroyde volck van Adel en geſpuys
Die nergens ſijn ter woon/ en over al te huys/
Die leven op den bour/ en buyl der burger-ſaeten/
Die als den noot aencomt/ haer inden noot verlaeten;
Daer in het teghendeel/ de Coninck met ſijn macht/
Haer wel beſchutten ſou van alle boeve-jacht/
Doen leven inde vree/ en bouwen d'acker-landen/
Etende d'eygen-vrucht van haere wacker-handen/
Dat ick oock heb gedreyght/ ſoo d'aengeboon genaed'
Sy niet en namen aen/ met een veel grooter quaet;
Te ſtraffen/ na gewoont/ ghelijckmen altijt loonen
Die ſchenden/ d'eer/ en macht/ van haere eyghen Croonen/
Ick niet ontkennen kan/ Ja gaf haer te verſtaen/
Dat tot Egmont ick hadt van haer lant-lien ghevaen/
Die ick in dit gheval ſoud' aen een galghe hangen/
Soo ſy mijn gunſte niet met waerd wilden ontfanghen;
Capres. Want rouw het hert geheel van haer verwonnen heeft/
Sy roepen/ hier door ſijn ons Vaderen geſneeft/
Den Spaeniaert hout geen trou/ hy met de voet gaet ſtooten
Sijn eet/ en ſpeelt daer mee als kinders met de kooten;
Soo ſingt den Voghelaer heel Soetjes voor het net/
Tot dat hy't Vinckje heeft In ſijnen kop beſet;
Soo ghy u door den toon van D' Ibeer laet bedrieghen/
En in geruſte ſlaep van ſorgeloosheyt wiegen/
Dan ſalmen moorden eens/ o neen/ ſeggenſe noch/
Veel liever voor de handt/ dan ſterven met bedrogh;
Polwyl. Daer is geen nader wegh/ ten ſal niet wel gelucken/
Voor dat wy met ghewelt haer ſaecken t'onder-drucken/
En vallen wacker aen/ en Heerſſchen door het ſwaert
Dat inde hitticheyt/ of niet/ of weynich ſpaert;

Wel

Baron. Wel aen op dat geen tijt noch wegh en wort verlooren
Die nu meer als voor heen ons baent het padt te vooren;
Maeckt vaerdigh u Soldaets en wackertſe ten ſtrijt
Veel langher ons aenſlach te wachten niet en lijdt.
Capres. Waer ſal den aentocht ſijn/ waer ſullen wy eerſt landen?
Baron. Na Weſt-zaan, daer de eer ſal Croonen onſe handen/
Capres. Dat dunckt my niet gheraen om 't ſneuvelen van veel bloet/
Baron. En waer vint ghy het dan geraden datmen moet?
Capres. Mijn raet is dat wy 't eerſt op Crommeni aenſetten/
Baron. En ſal de Vyant daer/ ons niet moghen beletten?
Capres. Beletten niet ſoo veel als wel die van Weſſaan,
Polwyl. Ick heb op giſt'ren laet van onſe ſpie verſtaen/
Hoe ſorgeloos het volck haer hier en daer verſpreijen/
En ganen daghelijcks ghelijck als uyt vermeijen/
Dat door ons ſlappicheyt/ de ſchans die is beſet
Met cleyn ghetal van volck/ den Soudaet maeckt het vet
Aen d' Huyſ-mans tafel/ en ruſt onder haere daecken/
En weet ſich ſelfs nu hier/ en nu daer te vermaecken;
Ruijchaver is van daer na Worremer gegaen/
En het bewint alleen op Aecker blijven ſtaen;
'T is waer ſijn cloeck beleyt/ ende omſichtich pooghen/
En mannelijck ghemoet/ niet weynich en vermoogen/
'T getal dat is te cleyn daer hy mee keeren kan;
'T was heel een ander ſaeck/ doen wy man tegens man
Leſt ſtreden om de ſchans/ en gingen rughwaerts wijcken/
Maer wie wil nu den hoop van ons daer by gelijcken;
Wy ſijn vier tegens een/ oock helpt de donck're nacht/
En noch veel meer dat op ons komſt nau wort gedacht/
Haer ongeval genaeckt ick ſie haer ramp ontmoeten;
Baron. Dat yemant inder yl met ſijne vlugge voeten
Na Uytgeeſt hem verſnelt; die trou is en oprecht/
En ſeyt het Fronſbergh aen/ dat hy daer Man en Knecht
In Wapen brengen moet/ en ons terſtont by komen.
Capres. 'Twas goet dat van hem wierd' met ſorge waergenomen
Te trecken achter om; en vallen 't noord' end in/
Dit kan ons ſteunſtel ſijn/ of moog'lijck ons gewin;
Als vyant heel verbaeſt verſtaet hare geruchten;
En niet en weet waer heen te keeren/ of te vluchten/
Baron. Dat alles ſy gereet/ en houdt bequame plaets;
Capres. Wy hooren al 'tgewoelt en ram'len des Soldaets/
Die op uwe Gebodt haer ſchicken inde Wapen/
Baron. Mijn docht ten was geen tijt om langer noch te ſlaepen/
Op bed en kuſſenſacht/ Bellona niet en ſoert/
Mars ſijn aenſlagen 's nachts meer al des daechs uytvoert/

De

Capres. De Held're Phæbus met sijn oogh kan list ontdecken/
Wy gaen daerom terstont/ den Vyant tegen trecken/
Baron. Neemt uwe wapens op/ stelt alles na behoor!
En treckt u Volck in trou/ gelijck in strijden voor/
Dan sult ghy onsen naem ten Hemel doen opstijgen;

Baron de Chreveaux.

Baron. Ick hoop nu metter tijt een vaste voet te krijgen
In Water-lant, en dan na Purmerent te gaen/
Om de Noort-Hollants Steen/ met macht te tasten aen.

Baron de Chreveaux, Rey van Walen ende Duytschen.

Baron. Daer komt ons Crijghs-volck/ dat in't yser schijnt geboren/
Recht kind eren van Mars, ick sal haer met de sporen
Van eer in't herte slaen/ en spreecken aen een moet/
Dees stont (o mannen) sal ons sijn of quaet of goet/
Na dat ghy u nu draecht/ te slaen/ of sijn geslagen/
Te Worden tot een Lijck/ of's Vyants goet wech-dragen!
Te halen schand' en smaet/ of Croon te sijn berept
Van een door-luchte naem/ buyt/ ende achtbaerheyt/
Soo ghy van desen dagh met segen komt beladen/
Ick sal u met wellust als met een stroom versaden/
Ghy nu den Jager slacht/ die inden morgen-stont
Gelijck van selfs het wilt komt loopen inden mont/
Gaet rept u voorden daegh/ ghy sult met groot verlangen/
Het aengename wilt in uwe netten vangen;
Nu sult ghy buyt/ nu eer/ nu segen slepen in/
Verrijcken u geslacht/ met rijckdoms soet gewin/
Dit's u ontbijten pas! u broegh-kost/ en begeren/
Een werck dat op het hooghst sijn Meester selfs sal eeren/
Staet na u oude naem/ ghy sult verwinnaers sijn/
En hechten eeuwigh eer van d'uwe aende mijn/
Doch 'tis geheel onnut met woorden u te mannen/
V will'ge herten sijn met vroomheyt ingespannen/
En breecken als een wel schier alles onder voet/
'Kwensch u op dese tocht geluck ende voorspoet/
Dat ghy verwinnende den vyant moocht doen wijcken/
Rey. Wy sullen onse Trouw als helden laten blijcken/

Rey van Duytſchen, ende Waelen.

Duytſchen.
SAl nu de eer der Rijnſche Landen/
Sal nu der Duytſche cloecke handen/
Niet blijcken aende Saanſche ſtroom/
Sal hare koude vloet int vloeyen/
Met purp're verwe nu niet b oeyen/
Als Huyſmans bloet bedrenckt haer (zoom.

Waelen.
Of ſal de Lemmer vande Waelen
Niet diep/ tot inden boeſem daelen/
En ſtorten doen het levens-ſap;
Wie ſal ons d'eer/ wie den buyt deylen
Na elcks kloeckheyt/ die niet kan feylen,
Te komen op dien hoogen-trap.

Duytſchen.
Laet Haerlem tuygen van onſ' daden /
Van groot gewelt/ en ſware ſchaden/
Van mueren brekingh/ Tooren val/
Daer Ottho met ſijn ſtyve lenden
Aenvoerde wacker onſe benden/
En Polwyler deed' houden ſtal.

Waelen.
Wat hebbē niet de Walſche Knechten/
Op 'theetſte altijt willen vechten/
Geklommen op de Wallen ſteyl/
Als 't ſwaert/ en ſtrengt van het vrieſē/
Ons leven by na deed' verlieſen;
En onſe bloet ſtont bloot en veyl.

Duytſchen.
Dat d' Water-landers ſtadigh vruchten/
En over onſe namen ſuchten
De ganſche Werelt is bekent/
Dat Buyckſloot, ende Schellinghwoude,
En Ranſdorp beefden/ als ſ' anſoude
Ons ſwaert/ tot heel in Purmerent.

Waelen.
En ſal de Vries niet voor ons ſchricken/
Wanneer ſy ſien onſ' ſwaerden blicken
Weſtzaan en Crommeny verbrant/
Het Kalff, en Wormer in genomen;
Tot dat wy noch al veerder komen/
En dringen door int Noorder-Lant.

Duytſ. Daer komen d' Hoplien aen nu ſullen wy vertrecken.

Mons de Capres, Polwyler, Rey van Walen, ende Duytſchen.

Capres. Dat niemant ons aenſlach met ſtem of vuer ontdecken/
Maer met een ſtille trom/ en toegeſlooten mont
De handen ſtel int werck/ nu lacchen uer en ſtondt/
Nu ſullen wy gewis onſ' ſaecken wel uytrechten;
Polwyl. Dat onverſaechdelijck een yeder ſtaet te vechten;
Wy ſullen vromelijck den wegh u treden voor/
En maecken dat ghy hebt een goed' en veyle ſpoor.
Rey. Daer d' overſt voorde benden ſtrijt
Het ſtrijden dickwils wel gedijt.

Het twede bedryff.

Schilt Wacht.
Den nacht die heeft de Lucht/ met duyſterheyt betoogen/
En Lunaes helder licht: bedeckt voor onſe oogen/

Hesper den Avontstar verloozen heeft haer glans/
En voert de min d're starren bedeckt'lijck aen den dans;
'Tis een beswaerde ampt dat wy dus heele nachten
In hagel/sneeuw/en koud'/de vyant moeten wachten/
'Tis nochtant hoogh van noodt/op dat geen overval
Op't onversienste komt/bestozmen onse wal;
Aurora sal wel haest uyt't Ooster-Huys aenbzeecken/
En nacht schaduw nade Simmers sijn gheweecken;
Ick mach mijn noch een wyl vermaecken met een liet/
Dat in dees oozlogh-wzeet/by d'onse is geschiet/
Of dat tot onser heyl Alleckmaer is verlaten
En op een kozt gevzyt van Fredericks Soldaten/
Die op dien hoeck en oozt/met een machtighe handt
De Stadt te winnen doch/en daer mee Noort-Hollant
Die na't verloopen van ses weecken/en ses daeghen/
Niet dan veel bloet/en sweet daer van heeft weg-gedzaghen:
En nu op onsen hals veel nader sijn ghelept
Ja langs de Zaan, en spaer / en Amstel-heen ghespzept;
Of sal ick nu te eer der vzije buyters singhen/
Die met een rassichept/ soo nu en dan bespzinghen/
Op't Y, in Zaan, en dooz 'tgeheele binnevelt
Des vyant Schepen/en die nemen met gewelt;
Of sal Bossuw mijn moat met vzolijckhept om hanghen/
Die in de kluysteren tot Hooren sit gevanghen/
Daer heb ick het ghetreft/dat is de rechte Man/
Die nu op dese tijt mijn hert vermaecken kan.

Stemme / Ceste Cruelle.

HOe sal nu Hoorne haer hoozen verhoogen/
Hoe Enckelhuysen, hoe Medea Stadt?
Nu dat den Bossuw is in haer vermooghen/
En dooz hare pompen heel ofghemat/
Die Zuyder baren/
Als/verwinnaer socht/
Recht dooz te vaeren:
Maer is onder bzocht/
Daer hy het minst op docht.
Van Schreyers-hoeck, Duc d'Alva aenschoude/
Hoe dat Hemin het Pampus dooz boozt/
En winner wierdt van Schellingh-Woude,
Ja dzeef d' Noort-Hollansche Schepen voozt:
'T is al ghewonnen/
Riep hy uyt verblyt!

Doch

Doch 'twas begonnen/
En na weynich tijt//
Veranderde de strijdt.
De oude vroomheyt vande West-Vriesen,
Verhief sich boven des vyants macht/
En d'een eerst Schuylenborgh 't Schip verliesen/
Daer na wierd' Bossuw 'tonder ghebracht;
Ian Harings vroomheyt/
Vlach van boven velt;
Doen men de toom-leyt/
Om soo menich helt /
Door d'West-Vriesen ghewelt.
Gaet nu op Schevert-hoeck weer kijcken/
En schreyt O Fardinand, 'tis nu ghedaen!
De Vrieten, die gaen met den buyt strijcken/
En setten Bossuw tot Hooren ghevaen;
'T sal u ghedencken/
Hoe int Hooner Hop,
Geus u quam krencken/
Treckt vry haestich op/
Ghy krijcht wellicht de schop.
Holla! wat 's dat/wat sie ick ginder in het doncker!
Daer openbaert van ver nu hier/nu daer ghefloncker/
En kleyne vonckens/dat licht wat te seggen heeft/
Ja na ick luyst ken kan/het ys dat kraeckt en beeft/
'T gelupt dat sackt vast aen/daer is onraet voor handen/
Dat ons een over-val aen komt vande vyanden!
Ick rep my na beneen! en sonder toeven gae
Na Hopman Aeckers Tent/om hoeden onse schae/
Op dat hy stracx sijn volck doet roepen inde Waepen.

Schilt-wacht, Hopman Aaecker.

Schiltw. Op! op! O Hopman op! 'tis nu geen tijt van slaepen;
Aecker. Wat isser dan te doen/dat ghy my onsaft port/
Schiltw. De vyant is op weegh/en maeckt sijn pat heel kort/
Aecker. Van wat kant komt hy aen/hebt ghy niet konnen hooren?
Schiltw. 'T ghelupt dat noopte my int Zuyden hart en ooren!
Ick denck van Assendelft, soo 'k heb op 'tnaust bespuert/
Aecker. Dit lach my op het hert/en valt nu ons te beurt!
Sy sijn op nieuw versterckt/en 't ys baent haer de wegen;
Wy moetense nochtans in tijts selfs trecken tegen;
Gaet na mijn Luytenant/ gaet haestich/secht hem wat
Hier gaende is/op dat 't niet alles in een badt

 Van

Van bloet geschickt en woort/ick sal voort sorge dragen
Waer best te keeren is des vyants loos' aenslaegen.

Hop-Man Aecker.

Aecker. Dit heb ick wel gesecht/ en lange voorgespelt
Aen Ruychaver en Koen, Nu leyt de knoop die gelt/
Ick sal haer met mijn volck manhaftich tegens-trecken/
En d' Huysluy tot ons' hulp/ en paelbescher mingh trecken.

Mons de Capres, Polwyler, Rey van Walen, ende Duytschen.

Capres. De klocken gaen allerm / wy syn nu al ondeckt/
De vyant ons met macht : oock selver tegen treckt/
Hier is de tijt dat wy ons kloeckheyt laten blijcken/
En selfs tot inden doot niet vande vroomheyt wijcken/
Gelijck een stercken vloet (die dyck en dammen scheurt)
Breeckt door/velt alles om/nu ist u tijt en beurt/
Wilt Loff lijck voorde vuyst u vyanden verwinnen;
Polwyl. Valt aen/ en onversaecht als Krijgers wilt beginnen/
Dat yeder vroomelijck wel op sijn voordeel past;
Rey. Wy sullen vol van moet na volgen uwen last.

Rey van Lantlien woonachtigh tot Crommeny.

Wat onheyl is ons nu/ wat tegenspoet beschooren/
In dese nachten;
Wat Crijchsallermen! wat geroep wy hooren;
Wat droeve klachten!
Daer Vrou en Kindt(voor't swaert)nu moeten vluchten;
Wel haest ons Dorp in brant!
En wy om Huys en Lant/
En Kinders suchten;
Wy moeten selfs te veld'/en als d'ervaren knechten;
Ons staet beschermen;
En worden veel verhindert (als wy sullen vechten)
Door't Vrouw'lijck kermen!
De noot (nochtans) gaet ongemenegangen/
Veel beter ist door't swaert
Te vallen/dan gespaert/
En op gehangen;
De vryheyt is te Soet, 's gemoets bedwingen smertich/
Veel liever sterven/
Dan 's Vyants hulden/vol bedroch/en ontrouhertich/
Te verwerven/

Dat

Dat heeft Goylant, en Sparenstadt bevonden;
Veel beter dan int hert
Te lyden groote smert/
Het lijf vol wonden;
Och dat ons hulp soo langh by ons noch was gebleven!
En de Soldaten;
Dat Ioachim van Sittert ons niet had begeven/
'T mocht ons nu baten;
Nu sou d' ons raet en daet van Hettingh passen/
'T schijnt dat wy tegens druck/
En alle ongeluck/
En ramp opwassen/
Daer komt de Hopman aen/en siet geheel verbaest.

Hopman, Aecker, Rey van Lantlien, Bode.

Aecker. 'T is hier geen beydens tijt! gaet henen met ter haest
En voecht u by mijn volck: den vyant upt te keeren/
De saeck op 't hooft u raeckt/de smert sal u meest deeren;
Wy hebben 't inde waegh wel drie ueren gestelt/
De kans is nu op d'een/nu d'ander sy gehelt/
Wanneer het krijchs-volck voelt/u versch gestijfde krachten
Soo sal den vyant haest het hasepat betrachten/
Lecht u zenuwen by/vertraecht nu hier niet langh
Of anders sins genaeckt u eygen onder gangh/
Rey. Wy hoopen onse trou van herten te doen blijcken.

Hopman, Aecker, Bode.

Aecker. Mijn sorgh is datse haest/na binnen sullen wijcken!
Een onervaren volck dient niet te veel vertrout/
Hier is meer hulp van doen/de vyant hardt indout/
Ghy moet u inder yl na Hopman Coenraet snellen/
En onse groote noot op't spoedichste vertellen/
Secht dat den vyant ons al heeft te rugh ghebracht/
Ja sommige alreets doen sneuvlen inde gracht/
Dat hy geen ommesien te komen mach vertoeven/
Bode. Sal ick hem seggen hoe veel volck dat wy behoeven/
Aecker. Hy set ons alles by/wat gaeter voor de ruymt/
Gaet kort u wegh met vlijt/datter niet wort versuymt.

Bode.

Is vrees de hulp die komt te laet/
Niet beter als een vroeghe baet/
Terwylmen hoopt op onderstant/
So blijft wel lijf en goet te pant.

Hopman Coenraet van Steen-wijck.

Ons Schild-wacht seyde my dat hy vreemde geruchten/
En schieten had gehoort/ghelijck in storm of vluchten
West op! en oock dat hy een ghedurighe vlam
Als van Mosquetten ontrent Crommeny vernam;
Ick ben daer van ontrust/en heb mijn volck ghebođen/
Sy souden sijn ghereet of 't ergens was van nooden/
Verdugo, Eberſteijn, Hiirgers, ofte Vargars,
Of Liques, brenghen ons haer langh voornecm te pas/
Of soud van Sanerdam ons quickel wel besoecken/
Maer 'topenbaert sich niet aen Saen of Kooger hoecken/
Licht die van Aſſendelft, en Uytgeest sijn voorhandt/
En Brouwen ons gevaer aen d'een of d'ander kant.

Hopman Coenraet, Bode.

Aecker. Hier komt ons wel te pas een Bode aengeloopen/
Die sal my recht bescheyt verhalen soud ick hoopen/
Wat drijft u dus verbaest en maeckt u ras te voet/
Bode. De noot/die yder een wel haestich loopen doet/
Wy staen in prijckel om int kort te gaen verlooren/
Aecker. Waer is dit ongheval/en oock van wie beschooren/
Bode. By Crommeny daer men de Aſſendelvers stuyt/
Aecker Daer wast oock dat de wacht ghehoort heeft het geluyt/
Bode. En Aecker soeckt u hulp/met alle uwe knechten/
Sy keeren 's vyants macht met moedichlijck te vechten/
Aecker Ick moet dan eerst heen gaen en stellen hier goe wacht/
Dat oock ons by stant niet te laet wort toe ghebracht/
Myn Mannen sijn ghereet en wachten op 't ghebieden/
Dat sonder toeven dan uwe ghebodt gheschiede.

Rey van Landtlien, sijnde Crommeniers.

Rey. Het wort hier al te heet/daer komt een achter laegh
Van Uytgeest/die ons soeckt t'omcinglen met den daegh/
Het schijnt een groote getal beslaende heele Landen;
Och laey nu is moort! nu brant gheschrey voor handen!
Strax sullen wy aensien/ons Huys en Hof in brant/
Ons roode bloet ghestort/door 's vyants wrede handt/
Ons Jonghemanschap op de straten neer ghehouwen/
Ons Jonghe Kinderen ghedoot! en onse Vrouwen
Ja Maegden onghehuwt/verslaeft ofte gheschent!
Och wat worter een vloet gheopent van ellent!
Ons verderv' dat ghenaeckt het swaert is op gheheven/
Ons wort het vonnis vande doodt nu al ghegheven!

Hier

Hier is geen blijvens tijt/elck na een open-ſiet
Dat hy met Vrou/en kint! met ſack en pack ontvliet!
De Crijchſluy vluchten mee! 'tkomt alles aen het loopen!
Een yeder ſoeckt waer hy ſlechts vinden kan een open.

Hopman Coenraet, Hopman, Aecker, Bode.

Coenr. Wat 's dit te ſeggen/dat ſoo ty als ick hier quam
u Volck gheheel verbaeſt/t'onpas de vlucht aennam/
Sy vloden of ick ſelfs als vyant wilde krencken/
Aecker Ken weet niet wat ick vande ſaeck ſal konnen dencken/
'T viel alles over hoop/ en niemant wilde ſtaen;
Bode. De oorſaeck ſal ick u int kort verhaelen gaen/
Soo haeſt ick van u gingh/wy klommen op den Tooren/
Om van om hoogh dit al te ſien en oock te hooren/
De Aſſendellevers die druckten weldigh in/
U Soudeniere die en weerden haer niet min/
De Waegh die ſtont ghelijck het hebben en het houwen
Van beyde ſyden hingh/aen een en ſelfs vertrouwen/
Maer a's uyt d'Hemel quam doen vallen een gheſwerm
Van duyn kant/en verweckte op nieuw een groot allarm!
De Huyſlien die van verr' haer eerſt aen komen ſaghen/
Die weecken ruggelings/en vreeſde meerder lagen/
Want achter Crommeny ſoo quam de vyant aen/
Om t'onder ſcheppen ons doen dorſte niemant ſtaen
De Soudenteren haer oock ſtracx aen't wijcken ſtelden/
Die d'Lant-lien achter na ſoo veel ſy mochten ſnelden/
In eenen ommeſien waren ſy al ghekeert/
De vyant dede doen g'lijck die de Cruyden ſcheert/
Hy Ougſte met ſijn ſeyn en ſloeger veel ter Aerden/
Denckt vry wat grooter vrees dat in onſ' herten baerde/
Wy hadden doen geen tijt te blijven daerom hoogh/
Maer droopen na beneen/Ick liep niet maer ick vloogh/
En wiſt niet drae genoegh mijn voeten voort te ſetten/
De vreeſe ſcheen my oock het vluchten te beletten;
Aecker. Heeft dan den vyant nu ſijn moet wille ghekoelt
Op Tooren en op Kerck/die vuer en vlam ghevoelt;
Bode. Het vuer dat in d'aenvangh/wy hadden tot een teecken
Van onſe hoogen-noot/op Toorens-Troms gheſteken/
Verſuymden wy door haeſt te dempen/want 'tgerucht
Deed' ons ſlechts ſorgen hoe bequaem mocht ſijn ghevlucht/
Die heete vlamme is ſoo 'tſchijnt doen voort geloopen
En door het houten dack/en ſchalien ghekroopen/
Waer door de Spits terſtont / is inden brant gheraeckt/
En nu als lichterlaye, het alles opwaerts blaeckt;

Ick

Ick achter eenen schuyl/ een wyle was gekroopen/
Van daer ick konde sien al't woelen en het loopen/
Ja sach dat Capres nam een toortse in sijn hant
En seyde Mannen siet/sy selver stichten brandt
Om dat wy Huys noch Tent en souden overhouwen/
Of om datse niet weer te komen en vertrouwen/
Sy hebben hare Kerck in koolen al ge set/
Haer Tooren valt ter neer! wat isser dat u let?
Om al het hoogh en laegh/tot onder 't puyn te smoren?
Een yeder nu ondeckt sijn oude grim en Tooren
Verschoont noch Huys noch hut/mits wierp hy in het dack
Een vier'vlam die het al in vuer en vlam ontstack;
De voncken dreven voort/en roock ten Hemel henen/
Int Suyde ende Noort vernieude ach en weenen!
En ysselijck geschreu/ het keelen gingh sijn gangh!
Veel Menschen sneuvelden in d'hitte van 't gedrangh/
Het Vrouwelijck geslacht gesleurt wort langs de straten/
Haer mach noch teerichept/noch kerm/noch klagen baten!
'T bloet vanden Huysman is te jammerlijck ghestort;

Aecker Mijn deert dit ongeval door Moeyenis ghepoort/
Dat Kerck/dat Huys/dat Dorp/en Menschen ommekomen!

Coenr. Het swaert niet aen en siet de vroomen of onvroomen/
De vlammen Tempelen en Altaren verteert;
Wat herten sijnder die dit ongeval niet deert.

Aecker Ick ben in mijn gemoet om dese saeck verslagen/
En weet nau hoe wy ons daer inne sullen dragen/
Wy moeten doch een deucht verkiesen uyt de noot/
Ghy hebt de buert van Zaan, en Knollendam ontbloot/
Wy dienen met ons volck die weder te besetten/
En met een naerstich oogh op voorder aenslach letten/
Maecken Sonoy bekent hoe't ons hier is vergaen/
Dat hy met nieuwe macht van volck ons moet bystaen/
Om te behouden noch 'tgeen over is gebleven/
En aen Lants staten sien voldoeninghe te gheven
Van 'tgeen nu is geschiet; dat wy met kleyne macht
Niet konden wederstaen des vyants groote kracht/
Sy sullen uyt de saeck oock selver moogen weten/
Dat wy na tijt/en volck ons vroom hebben gequeten;

Coenr. Dat Crommenyerdijck gewaer schouwt wel opmerckt/

Aecker Legerde heeft haer schans bevesticht en versterckt/
De Lantlien vande Rijp en Graft sijn daer gekomen/
Die hebben schop en spaed' en palen mee genomen/
En met een grooten haest een goet werck op gedaen/
Om een aenval twee drie of meer te wederstaen/

En

En Hans van Ceulen met sijn volck daer in doen leggen;
Bode. Ick hebbe onder weegh voor waerhept hooren seggen/
Dat 's vyants voorneem is te keeren na Westzaan!
Aecker. Broeck-Huysen denck ick vat de saecke oock soo aen/
Soo niet/ghy moet terstont hem d' aenslagh gaen ontdecken;
Coenr. Wy moeten 'tvluchtigh volck sien weder t' saem te trecken/
Ende beschermen 'tgeen noch niet is in haer macht/
Aecker. Dat hebb' ick oock al vast gewoogen int ghedacht/
Laet ons dan gaen/om een goe middel aen te vaeten/
Bode. Des Hopmans voorsorgh kan in dit gheval veel baten.

Rey van Crommenyer vluchtelingen.

Mann. O Claeghelijck! wy moeten vluchten!
Ons' Huysen staen in lichten brandt/
En in haer bloet verslagen/ons' naeste Maghen;
Vrouw. Benaude tijt die ons doet suchten/
Waer keeren wy nu! na welcken kant?
Om daer te gaen klaeghen/ons' leven daghen!
Och lacy! Och lacy!
Upt ist met al ons' Stacy!
Kind. Och lacy! och lacy!
Mann. Doen Bossu Sanerdam verbrande/
En dreef de bueren upt het haer!
Sijn sy by ons ghekomen/sonder te schroomen/
Vrouw. Wy slooten noch ons' Huys noch handen/
Hier bleven sy sonder ghevaer!
Waer sullen wy nu keeren/wie ons begheren/
Och lacy! och lacy!
Upt ist met al ons stacy!
Kind. Och lacy! och lacy!
Mann. Adgildus Stadt ontsien int vechten
Kan ons altsamen berghen niet/
Daer sy de Spaensche machten/moeten verwachten;
Vrouw. Soo wy ons' troost op Wormer hechten/
Wy krijghen licht dubbel verdriet/
Ons raet loopt ten ende/waer datmen 'twende!
Och lacy! och lacy!
Upt ist met al ons stacy!
Kind. Och lacy! och lacy!
Mann. Sal Willem Eggers teere vesten
Ons' vlucht-plaets sijn/dat heyl staet los!
Dat wy nu mochten schuylen/in Bosch of kuylen/
Vrouw. Waer keeren wy/na 'toogst of westen?
De vyant loert ghelijcken een vos!

Ons teedere kind'ren/ int vluchten hind'ren/
Och laey / Och laey!
Upt ist met al onſ' ſtaey!

Kind. Och laey! Och laey!

Mann. Of ſullen wy om wel te weſen
Gaen/ daer de Hoorn het Wapen ciert?
Die draghen ſware laſten/ door vreemde gaſten!

Vrou. Elck radeloos het ſcheepje ſtiert!
Laet ons henen drijven/ ſien waer wy blijven/
Och laey! Och laey!
Upt iſt met al ons ſtaey!

Kind. Och laey! Och laey!

Mann. Godt ſal ons wel den wegh doen wijſen ende gaen/
Daer d'herten ſijn geneyght ons goedichlijck t'ontfaen.

Het derde bedrijf.

Bode, Broeck-huyſen Overſte Luytenant, Hopman Schetter.

Bod. Ghy hebt alreets verſtaen hoe dat ons de vyant
Verjaecht heeft/ en het dorp geſteken inden brant/
In donckers overval/ en ſchielijcke verraſſen/
En na't geruchte gaet de wapens op u paſſen/
Sy hebben wel een macht van dertien-hondert man/

Broe. Voorwaer/ een macht die ick niet tegen-ſtaen en kan/

Bod. Waer by men roept het volck dat leyt aen dam en ſluyſen
Met Quickel koomen ſal upt ſchanſen ende huyſen/
Verdugo op het Spaer ſtaet tot den tocht bereyt/

Broec. Ons wort het vier te na/ en oock te heet geleyt/
Wy ſijn niet wel verſien van Waepens en geweeren/
Gaet na Sonoy, of aen de Noort-Hollantſche Heeren/
Secht haer/ dat hier niet dan van alles en ontbreeckt/
En dat Weſtzaanen in het grootſte prijckel ſteeckt
Om vanden Spaengiaert te worden in genomen/
Op datſe in dees noot ons ſtracx te hulpe koomen/

Bod. Ick ſal mijn ſpoeden op het vaerdighſt dat ick kan:

Overſte Broeck-huyſen, Hopman Schetter.

Broec. Hier ontbreeckt niet alleen/ Crupt/ Loot/ maer menigh man/
Waer mede ſullen wy des Vyants macht beletten?
Met tuyn-ſtaecken? of haer Schou-beelden tegen-ſetten/
Ons volck is al te ſwack/ te ſtaen is genen kans/
Hier is noch Wagenborgh/ noch ſterck gemaeckte ſchans

De wak'ren gangh-baer sijn, en beylt den wegh tot loopen/
Daer stuyten breeckt aen macht/ 'tverjagen nim te hoopen/
Ick stae geheel verset/ en int gemoet benart/
Schet. Al ist een teecken van een Clouck en moedich hert/
Int midden vant gevaer hem selven te begeven/
Ja stellen in het swaert/ het dier en kostel leven/
'T is oock een dwaes heyt int onworstelbare quaet
Met reuckeloosheyt hem te steecken/ en Landt-Staet
Te wagen/ om alsoo een eeuwich naem te krijghen/
Mijn raet en overlegh en kan ick niet verswijghen/
Ick heb met wick en waegh/ gewooghen en bedacht
Nu dat de saeck soo staet/ dat wy met al ons macht
Na Wormer souden gaen / de plaets aldaer versterchen/
En dat soo stil dat 't niet de boeren souden mercken/
Wy sullen stroyen uyt/ dat daerme de vyandt
Geslooten blijft/ alleen int swackst van Sanen-lant,
Dat aende Wormer-buert, en 'tkalf meer is geleghen/
Dat het de poorten sijn/ en meest geminde weghen/
Waer door den Ibeer soeckt / na Noort-hollant te gaen/
Gelijck wy dagelijcks uyt hare mont verstaen:
Broec; 'K vind' niet geraden by den nacht 't steelwijs vertrecken/
Wy souden schand' / en smaet op onse halssen wecken/
Maer ick sal eenen moet de Lantlien spreecken aen/
Of geven een verbodt datse niet door en gaen/
Noch bergen eenich goet/ om weren 'thaestich vluchten
En stroyen over al door booden en geruchten/
Dat Montisma van 't Kalf, dat Ruychaver, en Brugh,
En Kleyn-sorgh, koomen om te stijven onse rugh/
Dat niemant (op verbodt van goederen en leven)
Hem uyt het dorp na 't Kalf, of Wormer sal begeven/
Dat sal quaet na bedenck best weren/ en 'tvermoen
Van onse bloodicheyt/ uyt 'therte wijcken doen/
Wy sullen by de kerck/ op Dijngstal 'tvolck vergaren/
En stellen tot een Borgh dan achter d'lantlien schaeren
Ons houwend' of wy selfs daer wilde vallen aen/
Of vyant in sijn komst daer buyten te doen staen:
Soo haest die ons te na met haer geweren koomen
Dan sal bequame wijck al vechtend' sijn genomen
Tot dat wy aerselen soo ver: het is van noodt:
Om berghen onse lijfs en d' hare vande doodt;
Wy sullen voorder sien hoe tijt sich toe sal draghen.
Schet. De Waerschaps koomen t'schijnt sy u wat willen vraghen/

Overſte Broeck-Huyſen, Hendrick, ende Aelbrecht Waerſmanne, Hopman Schetter.

Broec. Wat iſt O Mannen dat u dus verbaeſd'lyck jaecht
Hend, Het ganſſche Dorp en al wat los en vaſt is waecht
Van't aen ſtaende gevaer! Vol tranen! ach! en ſuchten
Sy ſtaenen al berept/ Om in tijts wegh te vluchten
Op dat haer beſte ſchat 'tperijckel mach ontgaen/
Broec. Maer wie heeft doch het volck tot dit voornemen ghraen?
Aelb. Elck raet daer toe ſich ſelfs en niemant kan ontraden/
Brouc. Soo ſteunen ſy dan niet op ons noch hare daden?
Nochtans met alle macht de Vyant moet ghekeert
Hend. Sy roepen met dit volck kan hy niet ſijn gheweert
Veel beter iſt in tijts te vluchten/dan te blijven!
De vyant ſal het al door ſijnen klingh ontlijven/
Want hy ſijn grammen moet nu op ons koelen wil
Broec, Mijn raet ſoud nochtans ſijn datſe haer houden ſtil
Aelb. Daer is noch ſtilt noch ruſt onder het volck te brengen
Broec. En ick ſal in het minſt haer vluchten niet gehengen/
Voor dat het door de noot ons opgedronghen wort
Schett. Sy doen haer ſelven en ſijn doen ons eer te kort/
Boec. Gaet henen uyt mijn naem wilt haer te kenen gheven
Die vlucht verbeuren ſal ſijn goederen en leven
Daerom met alle macht wilt ſtemmen tot verblijf;
Hendr. Te blijven yeder acht dat koſten ſal ſijn lijf
Broeck, Wy ſullen kloeckelijck haer en u Dorp verdedijghen/
Aelb, Sy ſijn int beſichſte haer Huyſen te ont ledyghen
En crijten over al de vyant is voor hant/
Sien wy niet Crommeny in haren as verbrandt?
Het ſal ons gelden haeſt en niemant kan haer ſtutten/
Broeck. Wy ſullen hare haef en leven wel beſchutten
Maer die ontwijckt ick looft die ſal mijn vyant ſijn/
Hendr, Het toegeſeyde hulp ſy ſeggen heeft geen ſchijn
Sy hebben wercks genoegh het hare te bewaren/
Broeck. Sal ick haer ſweeren dan by dees mijn grijſe haeren
O neen! mijn woort moet ſijn beſegelt met de daet.

Hopm: Schetter, Hendrick, ende Aelbrecht Waerſmannen,

Schett, Niet beter dan dat ghy ſtrax met u beyden gaet
Na u Gemeente toe/om ſeggen wat gheboden/
Vande Crijgſ overſt is! wy ſullen wat van nooden
En beſte is gedaen/ſtracks ſtellen in het werck
En brenghen onſe volck in ordre by de Kerck/

Hendr. 'T waer wenſſchelijck dat u verſterckte buyte Crachten/
En langer tot onſet niet als tot d'avont-wachten/
De vyant ons wellicht int doncker overvalt:

Schett. Wy teghen-woordigh ſijn in redelijck gheſtalt
Soo ons de hulp gelijck 't belooft is kan toe komen/
Wy hoeven noch oock ghy de vyant niet te ſchroomen
Daerom ſtelt u gheruſt en u ghemeynt te vreen/

Hend. Sy ſullen vrees ick niet eens luyſteren na reen

Schett. De reden met gheſmeeck en oock met dreyghementen
Moet ghy tot in het diepſt van hare ſielle prenten
Of anders haer ghenaeckt van d' overſt ongeluck

Aelb. Ick midd'ler wijle gae om letten op ons ſtuck;
Wy ſullen het Gebodt des overſten haer ſeggen.

Hendrick ende Aelbrecht, Waerſmannen.

Hend. Hoe ſal dit als een laſt op hare ſchouders leggen/
Ende heel onverwacht vreemt luyden in haer oor/

Aelb. Ick denck dat hy dees wet/ wil ſtellen tot een ſpoor/
Om haer te noopen dat ſe Huys en Huyt beſchermen/

Hend. Of om ſijn bloode hert by hare vier te wermen/
Op dat den bour de ſchult mach krijghen als hy wijckt/

Aelb. Soo had hy Lant en volck te ſnood veronghelijckt/

Hend. Daer is hy mee berucht en over al in kennis/
Geen Zeep en kan hem opt afwaſſchen deſe ſchennis;
Dat heucht de nare Stadt van't Ryck der Cauchen wel/
'K meen Naerden, dat in rouw nu ſpeelt een droevich ſpel/
Want in haer grootſte noot/ſoo gingh hy henen varen
Over de Zuyder-Zee, door't bruyſſen vande baren/
En liet haer ſonder hulp in't 's vyant ongenaed'
Die met haer diere bloet niet mochte ſijn verſaet
Wat onheyl was het lant/beſchooren! door ſijn wijcken?
Uyt Schelling-wouder Schans/van daer hy heen gingh ſtrijken/
En gaf den vyant Dijck en al onder de voet/
Ja voet tot ſijn voornemen en opgeſteghen moet/
Waer door dat Water-Lant in ſwijn viel en ſieltoogde/
Om dat ſoo haeſt 't Ye-oort en and'ren dat beoogde/
Uyt haer beſchanſingh vloon en ruymde Boſſu in/
De heele Zeeburgh na ſijn eyghen hert en ſin/
En ſtelde 'thele Lant in prijckel om te vallen;

Aelb. Hy gaf voor/dat de ſchans had al te ſwacke Wallen/
Om 's vyants grootte macht te mogen wederſtaen/
En datter veel voorraets/en volck noch ſeyde aen/

Hend. Had Staten voorſorgh hem van alles niet ghesonden/

Aelb. Noch ſeyd hy, doen mijn volck al vechtende bevonden

Dat de geheele vloot als vluchtend' was gekeert/
Soo heeft een yder stracks het wijcken oock begeert/
En sijn tot aende vest van Munnikendam geloopen;
Henr. Wat sullen wy hier noch veel anders van hem hoopen
Daer burght/ noch slot en is/ noch Poort/ noch vest/ noch keer/
Maer 't eenighe bescherm des Crijchsmans scherp geweer/
Daer oock geen Naerden leyt/ met wal en dijck beslooten/
Maer een Soldaet hem moet/ of meest/ of al ontblooten/
Daer soo een schansse als tot Schellingh-wou niet staet/
Daer 't Ys een mack'lijck pat den vyant heeft gepaet/
Daer 't Pampus noch de Zee niet strecken tot ons' grachten/
Daer soo na niet en is der Steden stercke machten/
Daer Assendelft deun aen int west is ons gebuer/
Daer Crommenije roockt/ en smeult noch in sijn vuer/
Daer vyanden op nieuw haer locht en aessem scheppen/
En alle ueren staen gereet om te verreppen/
Daer die van Sanerdam, in Horn, en Lagendijck,
Noch heughen d'oude haet/ en 't spijtigh ongelijck/
Daer Amsterdam int suyd'/ en Haerlem op ons loeren/
Daer Velssen, en de Wijck. teegh' ons den oorlogh voeren/
Daer Uyt-Geest, en Heemskerck, met vyant in beset/
En wy omcingelt als in een geschooren net/
Om op een Corten sprongh de vyant te verwachten;
Aelb. Hy sal nu moghelijck te beteren betrachten/
Sijn vorijge mis val met een te stoute daet/
Henr. Of leyden ons tot een twevoudich grooter quaet;
Ghy weet wel hoe hy sich noch laestmael heeft gedraghen
By Saerdam, daer betijts hy weeck des vyants slagen/
En oock by't Brande-gat, voorwaer het was te slecht
Te loopen/ sonder eens te proeven het gevecht/
Ja laten alles staen/ en padt en voetspoor banen/
Recht op den Tooren van het langh-gereckt Oossanen,
Soo voorts na Purmerent: daer hield' hy eerstmael stal;
Aelb. De Heere weer van ons 't aenstaende ongeval;
Henr. Daer komt ons' Bueren-schaer/ met neergeslaghen hoofden
Weemoedich/ of alreets den vyant 't Dorp beroofde;

Hendrick ende Aelbrecht Waersmannen, Rey Van Westzaaner Lantlieden.

Buerluyden die met rou u ongeval besucht/
Nu treft u niet alleen dit Oorelogs gerucht/
Maer Broeck-huysen die geeft daer toe oock suicke wetten/
Waer door hy uwe vlucht/ en wijcken wil beletten/

Das

Dat op ſoo ſtrenghe peen van al u goet en bloet;
Aelb. Een laſt ſeyt hy die elck van u na volgen moet;
Rey. Soo wil men met ons doodt/ en alle haef doen derven/
Soo moghen wy ons wel op off'ren om te ſterven/
Soo wort ons alle heyl/ en lijf en goet ontſeyt/
Soo wort ons 'tſeker eynd' des levens opgheleyt/
De vyant kan ons licht met huyt en hayr verſlinden;
Aelb. Godt heeft wel eer bevrijt met min oock ſijn geminden/
Als tot Samaria voor deſen is geſchiet/
Die hy op eenen nacht verloſt heeft uyt 'tverdriet/
Doen Sanherib met ſmaet beſchimpte d'Heer der Heeren/
En volckeloos wel haeſt na Syrien moſt keeren/
Den Hemel kan in kort u haters doen vergaen/
En door haer eyghen-ſwaert of d'uwe heel verſlaen;
Hend. U Heyl int grootſt onheyl kan werden weer geboren;
Rey. Of't alderwiſt dat wy int korte gaen verlooren;
Aelb. Ghy moet u trooſten/ en nu nemen ſoo het komt;
Rey. Daer wert oock onder 'tvolck/ niet ſonder ſchijn gemomt/
Dat ons Brouckhuyſen meent int doncker te begeven/
Aelb. Soo was de aerd' te goet dat hy daer op ſoud' leven/
Henr. Een Swager van Sonoy moet dat niet ſijn vertrout;
Rey. De proef die maeckt bekent het goed' of quade gout;
Hend. Is van hem nu of dan ſulck een ontrouw bedreven?
Rey. Te Naerden ſoudenſ' u daer wel beſcheyt van geven
En Water-lant dat heucht hoe hyer ſchueren-gingh;
Aelb. Het quade toeval/ en gelucks veranderingh/
Wort vant gemeene volck de overſten verweten;
Rey. Hy inde wandelingh by velen wort geheten
Voorlooper/ Ouden-dief/ die haeſtich vluchten gaet
Wy vreeſen dat hy ons nu brout een groote quaet;
Hend. Hoe ſou van hem dit werck ſoo trouloos ſijn bedreven/
Rey. En of hy dat in Noot ons Schellems wond' begheven/
Wat raet ghy ons voor't beſt in deſen ſtant te doen/
Om meerder ſwaricheyt en onheyl te verhoen.
Hend. Dat ghy u onderwerpt des overſten geboden/
En tegens het gevaer offer moſt ſijn gevloden/
Bedecktelijck en ſtil u goed'ren ſleept te hoop/
En als Broeck-huyſen vlucht/ meucht ſtellen op ter loop/
Dat voorts u ſchovelinghs/ u Yſ-ſleen/ Kar en Waghen
Gereet ſijn/ om daermee het waerſte wegh te dragen/
't Ys door u oeffeningh ſal geven meerder ſpoet
Aen u/ dan 't aen de Duytſch, of aende Walen doet/
Soo mooght ghy metter haeſt u Vyanden ontkoomen/
En het gedraeyde quaet dat word oock wegh genomen/

Wacht

Aelb. Wacht u wel dat ghy niet van dit ons voorslagh melt/
Maer met een goede sorgh op alles 'tswijghen stelt
Op dat bedecktelijck u berginghe mach gheschieden;
Rey. De Heer geeft heyl dat wy nu en oock nopt en vlieden.

Rey van Wessaner Lantlien.

Ellendich Lant dat vrucht en beest
Voor Harnassen en Swaerden/
Op der Aerden;
Dat midden inden Oorlogh leeft/
En schrickt voor helt en Paerden/
Vol onwaerden;
Hoe wert gestort 'tdierbare bloet;
Ons naecken nu die beuls verwoet/
Die Naerden dede stenen;
Wy moeten vluchtend' henen;
Wenen/ wenen;
Wel eer wierd' Saendens dorp onteert/
Doen uyt de Drechter landen
Haer Vyanden/
Verwinnaers waeren met het sweert/
En Huys en Hof verbranden
Met haer handen;
Wierpen het vuer int heylich Huys/
Och wat wast onse Ouders een kruys/
Sy mosten daerom stenen
En oock vluchtende henen/
Weenen/ weenen.
Het volck dat Damiaten sloegh/
Met d' Overijers quamen/
Haest te samen/
Die haer den buyt en al ontjoegh/
En't Roof-goet weder namen/
Na't betaemen/
Dat trooste haer hert en gemoet/
Doch leden veel scha in haer goet/
Sy mosten daerom stenen/
En oock vluchtende henen/
Weenen/ weenen.

Doen Velssens wrock deed' met sijn
Hem op de Grave wreecken/ (klingh
En doorsteken/
Ons Heer te onbedacht oock hingh/
Aen Geraerdens gebreecken/
'T heeft gebleecken/
Daer door viel hy in ongenaed'/
En wy in groote ramp en schaed/
Ons' Ouders mosten stenen!
'T huys Zaanen vluchtend' henen/
Wenen/ wenen.
VanCleef die stack het Stamhuys aen
De kennemers aenvielen/
Om vernielen/
'T slot dat lange had' gestaen;
Ons Adel lichte haer hielen;
D' Heer most knielen;
En sijn goed'ren waren verbeurt/
Dat langh van d'onse is betreurt/
Sy mosten daerom stenen/
En oock vluchtende henen/
Wenen/ wenen.
Ellendich lant dat vrucht en beest/
Voor Crijgh en Crijghs-geruchten/
En voor't vluchten;
Ons ouders hebben't uytgeleeft/
Nu nu moeten wy suchten/
En staegh duchten;
Voor't storten van het dierbaer bloet;
Nu naecken ons de beuls verwoet/
Die Naerden dede stenen;
Wy moeten vluchtend' henen/
Weenen/ weenen.

Het vierde Bedrijf.

Mons de Capres, Polwijler, Fronsbergh.

Cap. Wy hebben 't wit getreft daer langh na is gedoelt;

De vyant tot sijn schae heeft onse macht ghevoelt/
Hy weeck/en aersselde/en wist nau waer te Landen/
En even doen hy was versterckt met de bystanden;
Soo weeck ontrent Heemstee, de vyant voor ons Swaert/
Als Batenburgh ghevelt en sijn volck heel vervaert
Het velt ons ruymden in! doen Haerlems volck verslaghen/
By't Princen volck niet brocht dan suchten ende klaghen;
Wy hebben kloeckelijck ons' saecken uytgherecht/
En 't Dorrep over-mant na eenen strengh gevecht/
De Huysman en Soldaet verbaesdelijck doen vluchten/
Waer door de vyanden nu onse name vruchten;
Ons Swaerden nau ghekeert kon werden in haer plaets;
Den buyt wy gaven aen het woeden des Soldaets/
Die nu uyt brant en vlam die soecken noch te vrijen/
En als de mieren 'tgoet/slepen van alle zyen/
En brenghen over-hoop/om noch te sijner tijt/
Daer van te varen wel/of eens te sijn verblijt;
Hy was een kloeck Romeyn/die reppen kon sijn handen;
Want teere van ghemoet behaelden niet dan schanden/
Daerom elck riep en creet soo veele als hy mocht/
Het vuer werd' inde As/de deucht int stael ghesocht/
Ons Mars die steyghert op de alderhoogste Trappen/
Aenbieder van soo veel/vermeesterde Lantschappen/
Waer in gheplant sal sijn de teyckens van ons eer;
Schoon dat wy gist'ren laet (ontrent Worremer-Veer)
Ons' hoofden stieten/en mosten te rugh waers keeren/
'T volcks drift dat was heel groot/door't over groot begheren
Van overwinnings lust/wy keerden niet met schant/
Maer proefden eens de moet van 's vyants teghen-stant/
Die wy bevonden slap/ende met weynich krachten/
'T hadde gheweest dat wy om achterlaghen dachten/
Die met een staegh gheblick/van 'tKalf en 'tWijver quam/
En aende Noorder-sy van Graft of Cnollen-dam,
Het Dorrep was nu al ghevallen in ons' handen;
Polwyl. Dat sal noch moet/noch lust/in't hert vande vyanden
Vermeeren/want daer is alreets een sprongh ghedaen/
Die voor een goede tocht by Loys sal bestaen;
Hier is op 'twye velt/op Gras/en Ys ghestreden/
Waer door ons vroomheyt sal by yeder sijn beleden/
Daer onder munt de uwe voor'and're noch veel meer;
Ghy worstelde voor aen om cronen vande eer/
En toonde inde Spits/het moedighen der helden/
Waer door men saghen strax het souder anders gelden/
De vyant/hant voor hant die sackten achter-waerts;

 Frons-

Capres. Fronſ bergh van achteren die maeckten haer verbaert;
En hoewel datter veel van d' onſe ſijn ghestorven/
Soo hebben wy nochtans een goet begin verworven;
Die ons een inganck maeckt tot een veel grooter werck;
Fronſ. Had ghy mijn eer verklaert u wit en ooghemerckt/
Ick was u met mijn volck al vroeger by ghekomen;
Capres. U hulpe wert by ons voor dubbelt aenghenomen/
Ghy quaemt ons wel te pas/hoewel by na te laet/
Maer nu heeft uwe komſt gewracht noch groote baet;
Sy hadden ons wel ruym drie ueren opghehouwe;
Fronſ. Het gingh my aen het hert u strydend' te aenſchouwen/
De wegh die was wat quaet/ en onſe padt te veer/
Capres. Wy hadden op onſ' hals/ geen cleyne tegen-weer/
Waer ghy ons van Uyt-gheeſt, niet tot hulp by ghetooghen/
Daer ſoude inde keers/ meer van ons ſijn ghevlogen/
Nu wort de ſchand geboet voor Alleckmaer gehaelt;
Coen ende Aecker voor't voorleden werck betaelt/
Die met Ruyc-haver, corts tot Crommenije aenquamen/
En ons te gau het Dorp ter midder-nacht innamen/
Doen wy haer ſchut geveert tot aen het morgen-root/
De handen gaven vol/en doen in gou en ſloot
Ons volck al vluchtend' ſijn geſneuvelt en verdroncken/
En in het Visrijck Twiſck tot op de gront gheſoncken/
Dat Twiſck dat door de Vorſt nu maeckt een vrijen pas/
Doch voor ons is gheweeſt noch al te grooten-plas;
Den Baron is op weegh/en ſal een voet-ſpoor banen/
Na het vrybuyters Dorp (of out gheacht Weſtzaanen/)
De baes is in dat volck/elck roept nu vaſt om raet/
En raet/dat komt haer nu ghelijck oock baet te laet;
Soo wy in deſe ſaeck vertoeven en langh draelen/
Sy ſullen haren Geeſt en aeſſem weder-haelen/
Het Dorrep is gheſtelt in Broeckhuyſens behoet/
Die is de vroomſte niet/noch kloeckſte van ghemoet;
Ick heb hem nu en dan gheſien onder de ooghen/
En weet nau of hy opt ghetoont heeft ſijn vermoghen/
Maer weet wel dat hy vaeck den ſtrijt niet wachten mocht/
Polwyl. Daer ſijn alreets by hem veel uyt-wegen gheſocht!
Want na dat wy op nieuw ontfinghen verſſche machten/
Heeft hy begonnen ſtrax te maecken nieuwe klachten;
Dat by hem veel voorraet van Cruyt en Loot ontbrack/
Dat ſijn twee Vaendelen ſuf waren ende ſwack/
Om ſoo het eenſjens mocht aenkomen op het vluchten/
Dat hy kond' ſijn bevrijt van ſchand'lijcke gheruchten;
Fronſ. Soo ſie ick tot ſijn val gheſchapen is de tijt/

En

En hy ghelijck een Schip aen't laeste Ancker rijdt/
Om vande Baeren aende Clippen te verbreecken;
Capres. Nu wijckt hy soo hy opt de slagen is ontweecken;
Polwyl. Te blyven is voor hem int minste niet gheraen/
Capres. Siet daer komt wel te pas mijn Heer den Baron aen.

Monſ: de Capres, Polwyler, Fronſberg, Baron de Chreveaux.

Wy sullen heusselijck hem met malkander groeten;
Geluck en voorspoet moet ons door u staegh ontmoeten/
En overwinninghe int midden vanden dagh/
Polwyl. Op dat de vyant u/ en u macht vreesen mach;
Fronſ. Dat Fama met de Laur u grijsen scheel wil Croonen
Baron. Met eer en danck/ ick sal danckbarelijck beloonen/
De hoofden van mijn volck/ die voor ons' eere staen/
Ghy moet de selve wensch en lof van mijn ontfaen
Door uwe vroomheyt is dit werck wel afgheloopen;
Wy schouwen int ghemoet 'tbeginsel onser hoopen/
En inganck opgheruymt om voorts te gaen na't Noort,
Soo wy maer Worremer oock krijgen tot ons Poort;
De Vyant staet verschrickt/ en siet na een heen komen;
Wanneer nu van ons wort de saeck wel waer ghenomen/
Het is met Water-Lant, en West-Vrieſlant ghedaen;
Wy moeten nu voor eerst gaen rucken na Weſtzaan,
Van daer dan Worremer op't hestichste bestoocken/
Ick heb met Verdugo op gist'ren laet ghesprooken/
Die sal ons komen by/ met menich hondert Man/
De groote Kalver-Schans het niet ontstaen en kan/
Soo't ys ons daghelijcks wil sterreken de weghen/
Hoe wel sy sterck en vast aen Zaan-kant is ghelegen;
De last van Schepen die ghelept sijn over Zaan,
Die moet met alle macht genomen daer van daen/
Op dat die vanden Dam en inde Horn gheleghen/
Met hare vaerghetuygh/ verkrijgen veyle weghen
Om op de Scherremer, Sterre, en Langhe-Meyr,
Of beyde Worremers, te brenghen onse heyr/
Wanneer wy Alleckmaer op nieuw willen aentasten/
Of weren/ dat niet meer de Visschers (ruwe gasten)
Van Rijp, en Scherremer doen hind'ren ons' aenval/
Ghelijck wel is gheschiet/ als sy met luyt gheschal
Aen onse Leger met haer kleyne schuyten voeren/
En brachten 't over hoop en al in rep en roeren/
Waer door ons volck versaecht/ van Storm-leer ende brugh

 Neerstor-

Neerſtorten/en daer veel ſneuvelden op haer rugh/
Ja d'een ons hoop en troost van overwinningh ſchorten/
Oock onſen pat en wegh tot 't aerſelen verkorten/
Als niemant wiſt van waer dat het gheruchte quam;
Dit ſal ons ſijn een poort om haeſt in vuer en vlam/
Door onſe Schip-lien Dorp/ en buert in brant te ſetten/
Die onſe voorneem ſtaegh door haren liſt beletten;
D' Eylanders daer niet wel om aen te komen is
Oock ſullen van haer doen gheven ghetuyghenis/
Wy moghen varen dan aen Purmerender veſten/
En krijgen Stadt en al en 't ganſche Lant ten beſten/
De teere Wallen niet het ſtormen kan ontſtaen;
Van daer ſoo komen wy met rechte ganghen gaen/
Op 't Ys/of over wegh/of door de Golven vaeren
Na Hoorn/en aldaer den Oorlogh verſwaren/
Met Legers om en om/met vloot in Zuyder-Zee/
Met Koey-jaechts binnen Dijcks/en vrienden inde Stee/
Soo gaet Noort-Hollant door ons krachten heel verloren;
Capres. De vrucht voldraghen is Waſſe maer ſlechts gheboozen;
Wy hebben noyt ſoo wel op deſe voet gheweeſt/
Polwyl. Oock is den vyant op het alder-hoogſt bevreeſt/
Broeck-Huyſen is beſet en ſal strax door gaen ſtrijcken/
Fronſ. Soo haeſt wy vallen aen/ſoo haeſt hy oock ſal wijcken/
Indien de vlucht niet eer van hem ghenomen wert;
Baron. De daet vertoonen ſal d' hoedanicheyt vant hert;
En om dat wy de tijt op't hoogſte wel behoeven/
Komt laet ons gaen en voorts de ſaecke ſelfs beproeven/
Capres. De luſt vande Soldaet kannen niet houden in;
Polwyl. Een yeder roept vaſt uyt dat is ſijn hert en ſin/
Fronſ. Der will'gen Geeſtens drift moet wel ſijn waer ghenomen
Baron. En daer door ſullen wy haer licht te boven komen.

Hendrick, ende Aelbrecht Waerſmannen.

Hendr. Die twijffelt ſeytmen vaech die heeft het ſijne niet/
Broeck-Huyſen neemt de vlucht/en laet ons in 't verdriet/
Soo haeſt als hy van verr' de vyant ſach aenkomen/
Soo haeſt wy ſaghen dat hy vaſt begon te ſchroomen/
En maeckte reetſchap om te wijcken na het Ooſten;
Aelbr. Wat is dat nu een blijck van onſen ſwacken trooſt/
'K had niet op hem vermoet alſulcke ſnoode ſtucken;
Hendr. Hy is de oorſaeck dat ons groote ſmert ſal drucken/
Om dat hy van ſijn moet ons gaf een goeden ſchijn/
Daer doch betijts de vlucht ghenomen konde ſijn/
Of op het minſt het goet bevrijt uyt 's vyants woeden/

Nu sullen wy daerom dit boeten en bebloeden;
Aelbr. Wie siet met ooghen aen het eynd' van ons ellendt;
De saeck die moet nu voorts ten besten syn ghewent;
Hend. Den Hopman Schetter komt ons toe met styve schreden/
Aelb. 'k Denck hy ontschuit sal doen met veel ghesochte reden/
Ghelyck de blode altyt daer toe neemt synen wyck/
En weet met waerheyt glans bekleden 't ongheliick;
Hend. Hout out hy komt deun aen/en heeft licht wat te seggen.

Hopman Schetter, Hendrick, ende Aelbreckt Waersmannen.

Schet. Wy soecken nu met macht de Vyant te ontleggen/
Na dat de hoop van staen gheheel verbrootken was/
Sy quamen op ons lijf gheballen al te ras/
Soo dat ons' gheenen tijt en bleef om uyt te keeren;
Brouck-Huylen is te nacht vertrocken nade Heeren/
En den lant-voogt Sonoy om voor-raet en bystant/
Hy hoopten noch van daegh te wesen by der hant
Met een ghetal van volck/ghenoegh om teghen-houwen/
De Assendellevers die haren heyl vertrouwen/
Maer dat is nu te laet sy syn ons al int Dorp
En nauliicks hier van daen een ruyme slingher-worp/
Elck siet voor hem dat hy niet wacht om te vertrecken;
Hend. Men heeft haer blijven al te langhe gaen uyt trecken/
En op soo lossen voet goet ende bloet ont sept/
Dat van haer hoogh en duer t'ontijt sal syn beschrept;
Aelb. Het grootste ongheval mocht eerder syn voor-komen;
Schet. Het beste moet altijt in noot syn voorghenomen/
Dit is al soo ghemeent hoewel het dus uyt valt;
Hend. Ghy wist des vyants macht/en oock wel u ghestalt;
Schet. Wy hoopten datse noch een wyle souden wachten;
Hend. Een vyant die voorwaer op heeter daet betrachten/
Te vallen Wormer in/soud die ons laten staen/
O neen! hy riep nu moet het gelden na West-Zaan,
Waerom souden sy op haren voorspoet slapen
Die nu meer als voor-heen syn machtich inde Waepen/
Dan nu en ist geen tijt om langh te blijven-staen;
Schett. Wy hebben alles wat gheraetsaemst was ghedaen;
Hend. Het raetsaemst was nu wel maer beter was't te vooren/
Aelb. Dan souder soo veel goets noch bloets niet gaen verlooren/
Schett. Het storten van veel bloets dat weert het ty'lijck vlien!
Hend. Het Ty'lijck vluchten kan op dees tijt niet gheschien/
Daer het twee-snydend' Swaert al wentelt inden bloede;

Schett. Ghy moet u al te saem terstont hier van daen spoeden/
Of anders raeckt ghy oock in u levens ghevaer;
Hend. Het vluchten worden wy al drae ghenoegh ghewaer;
Aelb. Wy sullen 'tal te mael verlaeten/om ons leven;
Schet. Ick sal mijn met ons volck na Worremer begheven/
Op dat het Dorp versterckt met onse hulp mach sijn/
En wy bevrijt van't Swaert/ghevangenis en pijn.

Rey van Westzaaner Lant-lien, Harder, of Batavische Æneas.

Rey. Het loopt met onse Dorp en leven nu ten lesten/
Broeckhuysen vlucht/en gheeft het altemael ten besten;
De vyant met sijn volck al inde Middel-woedt!
Steeckt Huys en Hof in brant/en stort het dierbaer bloet/
Die met een snelle vlucht haer niet en kan ontloopen/
Die moet het met de doodt of wonden dier bekoopen!
'T wort alles nu verteert door roof en snelle-brant/
Dat voormaels mochte sijn ghebracht in goeder hant;
Waer wachten wy doch na/om Kinderen en Vrouwen/
Upt dese grooten-noot in tijts noch te behouwen!
Die doch veel beter sijn/als Rijckdom/schat en goet/
Ons eyghen vleesch en been/ons ware vrucht en bloet/

Herder, of Batavische Æneas.

Wat sal ick inde vlucht voor't waertste vaten aen/
Waer sal ick int ghevaer met hert en ziel nastaen;
Sal my de goederen des Werelts meest behaeghen/
Of 't leven sonder goet met commer hier van draghen;
Ick zie dat elck om 't seerst/sijn voeten rept en haest/
Dragende sack en pack! met klaghen! heel verbaest;
Het krielt op sloot/en velt/by twintighen in troupen!
Daer is een swaer ghesucht gherucht/en nare roepen;
D'een vreest hy achter-laet/sijn Vrouw/sijn maegh/of kint!
En d'ander inde vlucht nauw weet wat hy begint;
De lucht die is vervult/met huylen ende krijten!
De somm'ghe achter aen/versaecht ter neder smyten/
Den last die al te seer int vluchten 'tgaen belet;
Maer wat voorsorghe heeft mijn hert en sin beset/
Om mijne Moeder out te berghen upt de handen
Van Soldaets Euvlen moet/van moorden/roven branden!
(Want sonder aensien 't Swaert out en jongh neder velt)
Sy is mijn waerder dan des Werelts goet of gelt;
Sy in mijn voedinghe vol trouhept was bevonden/

En

En heeft mijn hert en ziel gheheel aen haer verbonden/
Nu komt het aen de man/ dat ick haer weder help!
De aenlegghende noot/ ghesucht en tranen stelp;
Haer leven op een kort sal anders sijn benomen/
Sy kan den Spaengjaert allene niet ontkomen;
Den hoghen Ouderdom haer gangh benomen heeft/
En door beroeringhe 'tgheheele lichaem beeft;
Sy zit vast byden haert of by het bed te drucken/
Verwacht de blijde doot/ en 't eynd' van ongheluckken;
Maer soo opt Vader eer ontstack een Troyaens hert/
Soo opt de Tinacriers 'tghemoet bewoghen wert/
Om Ouders upt den brant/ van Stadt of Bergh te vryen/
Sal ick als wast met smert/
Upt een medogend hert/
Oock sonder toeven aen mijn 's Moeders Bergingh tijen/
Verlaeten gelt en goet/ en draeghen die my droegh/
Tot welck ick willichlijck mijn rugh en schouders voegh.

Rey van Westzaaner Vluchtelinghen.

Mann. Ach waer sullen wy blyven!
Ach waer sal sijn ghevlucht;
Wie sal beschrijven/ en ten Hemel doen drijven!
Ons diep ghesucht/
Vrouw. Stort tranen upt u oogen/ datmen met ons medoogen!
Mooghen aen vaten/ wy moeten ter onbaten!
Westzaanen! Westzaanen! Westzaanen!
Kind. Nu verlaten;
Mann. Wie wie sal ons ontfanghen/
Om te leven bevrypt/
D' Winter is strange/ de Lucht met koud' omhanghe/
O droeve tijt;
Vrouw. Wormer ist naest gheleghen/ oock naest aen 's vyants weghen/
Vol vrees en duchten/ wy moeten verder vluchten;
Westzaanen! Westzaanen! Westzaanen!
Kind. Nu besuchten;
Mann. Swaer is ons' last te draghen/
Het Kalf dat leyt deun aen/
Daer ons' bloet en magen/ door des Vyants aenslaegen/
Treurende gaen/
Vrouw. Dat ons benaude Herten/ daer dan twee boude smerten/
Quamen te maecken/ hoe soud' dat 't binnenst raecken!
Westzaanen! Westzaanen! Westzaanen!
Kind. Wy noch haecken/
Mann. Huys en Hof staet te branden/

De Spaenjaert 't al verwoest!
En met syn handen/steeck aen het dack en wanden/
In bloedigh Ougst!

Vrouw. 'T Heylich Huys valt ter neder! O droevige onweder!
Wat weckt ghy beven! wat treuren in dit leven;
Westzaanen! Westzaanen! Westzaanen!

Kind. Wy begheven;

Mann. Ach waer sullen wy blijven!
Ach waer sal syn ghevlucht!
Wie sal beschrijven/en ten Hemel doen drijven!
Ons diep ghesucht?

Vrouw. Stort tranen upt u oogen/datmen met ons medooghen/
Moghen aen vaten! wy moeten ter onbaeten/
Westzaanen! Westzaanen! Westzaanen!

Kind. Nu verlaten.

Raphael den Engel, Rey van Westzaaner vluchtelinghen,

Verslaegne herten die u ongheval betreurt/
En dese swaricheyt ghevallen is te beurt!
Verschrickt niet 'k ben een boo van d' Hemel afgesonden/
Om u te troosten/en Godts diepe raet verkonden;
Hy die met groote sorgh op uwe treden let/
Het menschelijck gheslacht/haer rust en woon-Stadt sedt/
Die sal verkeeren haest/in vreucht en lof u klaghen/
Al schijnt den noot heel swaer die ghy nu hebt te draghen;
Het moet noch voorts in as en vlamme syn ghestelt
Rontsom het vruchtbaer oort/van't Melck-rijck Zaanen-velt!
Want na een cleen verloop van tien of twaelf daeghen/
Soo sal des Vyants macht/'tgroot Wormer-Dorp belaghen/
Wanneer een dicken mist d'aenslach verhoolen maeckt/
Die over velt en sloot int 't Veer van Wormer raeckt/
Daer Aecker eerstmael wort upt vest en schans ghedreven/
En door een onver sicht het lichtijck gaet opgheven/
Waerom den Ybeer strax het opghehpte Ys/
Met Schupt en Praem door vaert/eer yemant het wort wijs!
Haer deylende dan voorts in drie verschepde hoopen/
De een om regel-recht/het West epnd' in te loopen;
D'andere van ter sy heel stil te vallen aen
Ghy moogt wel dencken hoe't de Hupslup sal vergaen/
Die haest in rep en roer/met Vorcken en Bijlen/
Door den Soldaet versterckt/haer sullen teghen ylen;
En houden inde weer! maer wijcken achter-waert/
Soo drae van Suyd' en Noord' de laghen open-baert!
Die haer vervolghen tot daer sy weer in slach-orden/

De

De selve stil doen staen/ en vlucht gestupt sal worden/
Daer d' vyant neemt de schuyl in Huysen en in Kerck/
Daer elck de handen crijcht door achterdocht vol werck/
Maer op een kort weer aen een nieuwen moet her Scheppen/
De Dorplien en Soldaets de voeten laten reppen/
En drijven over hoop de traghe en vol moet/
De Vrouw en Kinderen/ de vlugh en swack te voet/
Om met malkander 't Dorp ten eynde uyt te wijcken/
Te vluchten over 't Ys en langs de Wormer-dijcken
Tot voorts aen Purmerent, door sneuw/ door vocht/ en koud/
Met herten heel verbaest en zielen seer benout!
Dan sullen menichte door sorgh en seer bevlijten/
Onnoosel sneuvelen in gaeten en in uyten!
Daer Claes Ruychaver door sijn volck ter nauwer-noot/
Verlost wort uyt een uyt/ en prijckel vande doodt;
Dan salmen sien het volck met koud' ghevroosen hielen/
Op weghen int getal van honderden vast krielen/
Den damp die int begin den vyant heeft ghedeckt/
Van d' Heer tot haer behout en berregingh verstreckt/
Als 's vyants gramschap ende heeten Toorn verbolgen/
Niet weten sal waer heen de vluchtighe te volgen/
Waer door datse gherust/ en in bevreesde vree/
Genaeckten tot de grens en vest van Willems stee,
De Assendellevers sullen met sleed' en waeghen/
Een heele weeck den buyt na haren schuyl-hoeck draegen/
En nemen voorts Ooſtzaan met kleyne moeyten in/
Maer stooten hooft en hals door 't Kallef niet te min/
Doch sal haer 'thert en moet tot aenden Hemel wassen/
En meenen voorts wel haest West-Vrieslant t' overrassen/
Hier heeft haer d' Hemel-voogt/ een ringh in d' neus ghelept/
De pael ghesteecken/ en een Boom voor haer ghedrept/
Om met haer hoogen-raet en groot voorneem te gecken/
Hy heeft uyt Nassaus Huys, een vroom Vorst doen ver wecken/
Die met een groote macht (als in een oogen-blick)
De Vyant over al aenjaeghen sal een schrick/
Dat hy niet weten sal waer strijden/ waer te keeren/
Waer aenslach wederstaen/ waer stutten het begheeren/
Ontbieden 't Wapen-volck uyt Suyd' en Noort-Hollant,
Om leggen op een slaen/ of doen maer teghen-stant/
Dan wort heel Zaanen-Lant en Worremer verlaeten/
En wederom beset van hare eyghen Staten/
Dan moet de Wael, en Duyts gaen ruymen Burgt en Schans/
Dat sonder slach of stoot of vellen van een Lans/
En hoewel op de Moock dien Helt sal sijn verslaghen
(Dat over al een vrees int Hollants hert doet jaeghen)

Soo moet selfs na dien slach den winnaer onder gaen/
Godts handt die heeft den wegh sijns segens toegedaen;
'T is waer hy sal met moedt sijn sinnen wonder-vesten/
En menen nu is 't Lant/ en al het volck ten besten/
Maer noyt is minder 't Lant en 't volck voor hem gheweest/
Want siet/ op d'hooghe dach des Heyl'ghe Pinxter-feest,
Sullen sy hier en daer veele aenslaeghen maecken/
Doch van een eenighe niet tot haer voordeel raecken;
Godt sal te niete doen den trotsert hoogh verweckt/
Men sal sien dat een macht van d'Amstel henen treckt/
Met ordre! af-gedeelt in drie bequame hoopen/
Die menen 'theele Lant in't korten af te loopen/
Sy komen aen de Saan, al waer haer niemant let/
En vinden Schanssen sonder Soudeniers beset!
Van daer voorts aen het Veer, om soo te over Schepen/
Op dat Worremer mocht in stilt sijn aenghegrepen;
Al waer een Huysman wort de ooghen opghedaen/
Die strax wel weghen kond' hoe datter soude gaen/
Klopt sijne Buren op en brengt het al in roeren/
Hy gaet selfs Manlijck toe/ met noch twee of drie Boeren
En haelt een Schuyt op't Lant/ en keert! de vyant stuyt/
Tot dat van Hettinga, met sijn volck op't ghelupt/
Langs Wormer trecken/ en den vyant teghen houwen/
Van achteren ghestijft door vromichepyt der vrouwen/
Ter zyde van Cleensorgh, die met sijn roep-jacht vaert/
Langes de Zaan, En met 'tgheschut gheweldich baert
Schiet Bruggen heel te niet/ breckt Pont/ en al de Schuyten!
En soeckt van achteren den vyant te beslupten!
Die keert doen haest te rugh/ aenhoorende 'tgherucht/
En leent de hielen aen een schandelijcke vlucht;
Godt heeft den hooghemoet/ verandert in't versaghen
Dat een Soldaet eer tien/ doet vluchten en voort-jaegen;
Daer blijven veel ghevaen/ en veel raeckender doot/
Verdrencken inde Zaan, of sneuv'len in een sloot/
Soo gaet by Ilpen-dam (den Menschen tot groot wonder)
Al haer ydel voorneem ende aenslaghen onder/
Daer weynich inde vlucht het lijf 'eer draghen van/
De vyant na dees tijt niet meer bestaen en kan/
Maer sal van handt tot handt ontsen'wen en verslappen/
En niet als met verraet na 't Noorder durven stappen/
Dat vruchteloos in roock gheheel verkeeren sal/
Ghy sult na weynigh tijt oprijsen van u val/
U Ackers ende Landt met vrucht en vrede Bouwen;
En met u ooghen noch een groote heyl aenschouwen/

Wanneer

Wanneer dat Zaanen-Lant staet als een crans beset
Met Huysen/Kercken hoogh Hoven en weyden vet/
Dan uwe Kinderen met Schuyt en Schepen varen/
Int midden door het Lant/met alder hande waren/
En Ians, en Guido gunst/en Aelbrechts heel niet min
Genieten/tot een kleyn maer seeckere ghewin/
U volck sal varen oock na Suyd' en Nooder-poolen,
Na Landen die voor langh gelijck als op gheschoolen
By veel was onbekent/d' Wester-Americaen,
D'Angoloys, Mesicos, en wilt Brasiliaen,
Naet Noorder Lappelant, Noort-kaep, ende Spits-berghen,
Daer Hyems Naulijcks laet het lijf door koud' te terghen/
En waer dat 'thoogh vernuft des Stuermans 't Lant ondeckt/
Ghy moet van herten met u Armen uyt ghestreckt/
Godt boven alle dingh om dees weldaden eeren/
En met een vast betrou/in noot u daer na keeren/
Hy wecken sal uyt u een Man van goeden Huys/
Die met sijn segheningh versachten sal u Kruys/
Int machtigh kielen-bouw/en Zeevaerts rederijen/
Daer door u d'Heer voorspoet en Zeghen laet ghedijen
Dat staegh aengroeyen sal van saet tot voorder saet/
Soo langh en als de sond' niet toestopt sijn ghenaed'/
Ghy sult u lust noch sien dat na verloop van tyden/
U Schepen in het Noord' de Golven gaen door snyden/
En op de hoochte van ontrent de tachtigh Graet/
(Daer 'tBeyr-ghesternt van koud' de Beyren maeckt versaet)
De Zee monsteren en Walrusschen slaen en vanghen/
Dan sullen noch twee Broers van u nemen haer ganghen/
Na de Weygats om daer een harden-wegh bestaen/
Hoewel sy met haer jaechts niet voorder moghen gaen/
Om dat d' Ys-Berghen sal den doortocht doen besetten/
Voorts kan u niemant niet de ruyme Zee beletten/
Om uyt het Bossigh Rijck der Noormannen, en Daan,
U Schepen vol met hout/Peck ende Teer te laen/
Van daer te gaen na 't West en halen Fransche vruchten/
Of om de Oost nade Sarmatische ghehuchten/
Daer ruyge waren sijn/Hennep/en Littauws vlas/
Rogh/Tarwe/Hennep-saet/en schoone aerdt ghewas/
Of na het Suyden door de Spaensch, en Mid'lans baeren/
Daer Creten Malvesap! Sicilien Coren-aeren!
En Cyprus sachte wol/voor u ten besten heeft/
Ja Castilien selfs u alle soetheyt geeft/
Die u dit bitter doet met Swaert en vier ghenieten/
Laet in u herte niet/Wanhoop haer wort'len Schieten/

 Geloofs

Gheloofset het dat u sal dit heyl allengsch gheschien/
Ghy of u Kinderen sullen noch meerder zien/
Wanneer om u gheloof door het ghehoor te stercken/
In Zaan ampt wert gebout niet min als seven Kercken/
Daer van op rijsen vier uyt een nieuwen gront/
Ende gheheylicht door den Engel vant verbont/
Met syn dierbare woort/dat leyt ten eeuwich leven/
Hy sal u meerder als ghy kund' bedencken gheven/
Want tot u welvaert d' Heer de hoofden van dit Lant
Begaven sal met deucht/met kloeckheyt/en verstant/
Waer door sy met een moet/en met veersiende raden/
Haer sullen op een kort van't Spaengjaerts jock ontladen/
En Heerschen Staets-gewijs met vrede haer gemeent/
Sijnde in vrede selfs met hert en ziel vereent/
Ja brengen Oosten-rijck door voorspoet ende segen/
Dat het door noot geperst/tot vreed' moet sijn ghenegen/
Want Godt in Hollant en haer bontghenooten stort/
Een heyl dat ondert 't Swaert en oorloogh grooter wort/
Laet u dit sijn ghenoegh ick sal u voor gaen trecken/
De herten over al tot u behulp verwecken/
Dat ghy verwachten moogt een aenghenamer tijt/
In uwe Cruys verheucht/ en in u druck verblyt.

Rey van Westzaaner Vluchtelinghen.

Mann. Hemel-voogt die doet verdwijnen
Wolcken/en de Sonne schijnen/
Die na rouw' en ongheneucht/
Ons herkomen laet de vreucht/
Vrouw. Wie sal niet u oord'len prijsen?
Wie u d' eere niet bewijsen/
Die int duyster geeft het licht/
En door druck het goede sticht?
Mann. Och hoe was ons' hert verslaghen/
Doenwe d' Iheer komen saghen?
Vrouw. Och hoe gaf de Geest een schrick/
Door het Enghelyck gheblick/
Mann. Dees die quam om ons verderven!
En ons leven af te kerven/
Vrouw. Maer de Hemelsche ghesant/
Tot ons troost/en onderstant;
Mann. Laet ons dan sijn spoor na treden!
D'wegh ghestreckt is tot de vrede/
Vrouw. Daer de smerte vant ghemoet/
Door Godts hulp sal sijn ver Soet.

Oude

Moed. O! Sone set! ey doch! de last valt u te swaer/
Ghy stelt u leven met de mijne int gevaer/
Set neder/ ey doch set/ Laet my alleen hier sterven/
Sone. Hoe soud' ick doch 'tgesicht by yemant opslaen derven/
Soo ick u daelen liet en vallen deed' in noot/
Moed. Mijn leven even-wel geen stap is vande doodt/
Ick ben oock levens sat en op het eynd' ghekoomen/
En sal des vyants swaert/ en keelen niet eens schroomen/
Laet mijn maer daelen/ en siet waer ghy vluchten moogt
Sone. Dat Hemel ofte aerd' int minste noyt gedooght/
Moed. Wilt om een weynich rusts my dan noch neder setten:
O! soone 'ksal u inde vlucht te veel beletten/
Ghy stelt u selven in een al te groot gevaer/
Sone. Te sterven hier met u sal mijn niet sijn soo swaer/
Dan als ick mochte vry in dese schennis leven/
Moed. Wilt niet halsterricklijck u in doots smert begeven/
Ghy siet ons volck al reets tot aende Saendijck gaen/
En nemen haren wegh recht op het weyver aen
(Daer d' Heerelijcke schans hem spiegelt met sijn wallen
In't scheep-rijck Saanen-boort, en Vyant sal doen stallen)
Gaet volcht haer achter aen en voegt u bijden hoop/
Sone. Wat waert voor mijn soo ick ontrouwelijck wegh-droop/
Dat ick de draegster ende voetster van mijn leven/
Soo trouweloos als schelms (nu in noot) gingh begeven/
Daer ick gehouden ben veel meerder noch te doen/
Moed. Maer mijn te draghen/ hoe sout ghy u moghen spoen/
De vyant sal terstont ons beyde achter-haelen/
Sone. Godt kan hem van om hoogh door't duyster doen verdwaelen/
En soo't die niet believt het gaet dan hoe het gaet
In leven noch in doodt ick u niet en verlaet/
Moed. Ick heb teeckens genoegh van uwe trou bevonden/
Sone. Neen Moeder d' Hemel sou't my reeckenen voor sonden/
De trou der kinderen moet vast en seecker staen/
Moed. Ghy moet des Hemels-Heer oock niet versoecken gaen/
Sone. 'k versoeck/ noch tergh hem niet/ maer oeffen sijn geboden/
Hy gaet tot d'ouders hulp ons prickelen en nooden/
En looft daer voor't besit van't eeuwich erref-deel/
Moed. Hebt ghy u hert en sin hier op gegrontvest heel/
Sone. 'Ken sal tot inde doot niet van u treen of wijcken/
Moed. Gaet henen metter haest dan na een hantuygh kijcken/
Op dat ghy slepen moogt met minder onghemack/
Sone. Siet daer soo haest ick soeck' ick vind' als eertijts sprack/

Den vinder van ons heyl/hy doet ons sijn handt open/
Moeder. Daer moogt ghy nu een trou/of een koesel aen-knoopen/
Sone. 'T schijnt yemant inde vlucht die na gelaten heeft/
Moeder. 'T verstropde goet dit selfs ghe..oegh te kennen geeft/
Sone. Koom Moeder 'k sal op stroo u sachjes nedersetten/
Moeder. Den traghen Ouder-dom my 't sitten wil beletten/
Treckt Sone 't is voor al hier langh enoech ghedraelt/
Op dat de vyant ons terstont niet achter-haelt/
Het Suyd'-end' van Westzaan dat smeult al inder asschen/
Sone. Siet daer ick naerstelijck/ langes het spoor sal rasschen/
Moeder. Dat gaet te wonder-wel/dat is de rechte slach/
Ghy sult mijn trecken dus veel Mylen op een dach.

Baron de Chreveaux, Monsr. de Capres, Polwyler, Fronſ-Bergh.

Baron. Hoe sal O Loys nu u hert van vreugd' opspringhen/
Hoe u ghedachten naden top der eeren dringhen/
Wanneer ghy hoort dat in dees streeck des vyants macht/
Door onsen kloecke arm geheel is t'onder g'bracht/
Dit sijn de nesten daer dit volck in is geboren/
Die met haer wrevel moet verweckten vaeck u tooren/
Die met haer jachten/ en Koey-Schepen menigh buyt
Vermanden/ en ons volck dreev' buert en Schanssen uyt.
Last-penningh, 'toude Hoen, Cleyn-ſorgh, ende Goeſſinnen,
Claes Lou, en Yperen, die kondend ons afwinnen/
Nu ist oock aen haer toe/ nu ist oock haren beurt!
Nu't hare magen/ nu 'thare buer/ en Broer betreurt.
De Huysen branden/ ende smoocken Noord' en Zuyen;
De vlammen drijven hoogh/ en Corus met sijn buyen/
Haspelt de donck're lucht met damp en narigheyt!
De Delft, en Wijcker-meer, werden met stof beleyt/
De voncken vliegen heen! het Twiſck is swart van kolen/
En d'hitte vande gloet ondeckt 'tgeen was geschòlen/
De Krijghsman sit van var en warmt hem by het vyer/
Hy singht het droef spels Liet/ of maeckt een groot getier/
Dus stonden lest in vuer de Waterlantſche Dorpen/
Als Boſſu daer de vlam met Toortsen deed' in worpen!
Om jagen d'Huysman schrick/ den Soldaet vreese aen!
Gelijck 'toock tot die saeck niet weynigh heeft gedaen/
Doen d'andere versaecht het setten op een loopen/
En heele Waterlant ons stelden ruym en open/
Wy oock geen klene vruchte en scheppen uyt dees daet
Dat het van Zuyd' en Noord' in heete vlammen staet/
Want hier door is het volck gevlucht met groote smerten!

En

En laten teeckenen van Neergesoncken herten!
Ja loopen uyt 'tgesicht eer datmen haer na jaecht/
Cap. Soo doet den mensch als hy door 't Ritselen wort versaecht
Selfs van een loof of bladt! de Vry-buyters geweecken
Dicht onder 'tKalf sijn/ en leggen als versteecken!
Vertrouwen op de Schants/ en op de groote bijt/
Polw. Ick sach terstont noch vanden Thooren breet en wijt/
Hoe de Roep-jachten haer met macht te samen rucken/
Bar. 'Kvertrou den aenslach sal ons voorder wel gelucken/
Soo haest Verdugo met sijn Waelen hier aen lant/
De vyandt moet van selfs toevallen in ons handt/
't Is waer het wachten kan ons mede schaed'lijck wesen
Om datse sijn bedeest en opgevult met vreesen:
En om dat niemant niet by d'onse en verrept/
Kan van haer Aessem/ en een moet weer sijn geschept/
De Noort-Hollanders 'kweet voor alle dingen sullen
Haer hert met nieuwe kracht/ en handt met voorraet vullen/
Ja hier op slapen niet/ daer is te veel aenvast/
Ghy weet hoe dat alreets onnut is toe-getast/
Dat de vyanden u boven de meningh stuyten/
En dicht by Wormer-Veer mannelijck hielden buyten:
Soo dat nu aen dien hoeck niet meer kan sijn gedaen/
Wy mogen voor dees tijdt/ daer in niet verder gaen/
Ten sijn geen plaetsen om soo licht lijck aen te tasten/
Van't Spaer of Amstel moet ons komen meerder gasten/
De Kalver-Schants is groot/ met Bolwercken omgort/
Met pael/ en Boom beset/ met Val-Brughs op-geschort/
Behalven't Zanerdiep, loopen daerom twee-grachten/
Die werden op gebyt by dagen en by nachten/
(Een Schans die Legers macht wel licht af keeren sou)
Het is Griet-Huysens werck/ een schoon/ en sterck gebouw'/
Die Sonoy in't belegh van Haerlem heeft doen maecken/
Daer wy tot noch toe noyt en mochten achter raecken/
Hoe menigh tocht wy deen/ van Zaan of Amsteldam!
Hoe menigh vroom Soldaet te strijden daer voor quam/
Die van beschanssingh weet kan sien een wel bemercken/
Dat de gelegentheyt haer wonder doet versterckken!
Als leggend' op een punct/ te kijcken inde Zaen!
De Enge Wormer komt daer recht van acht'ren aen/
Het water loopt by na rontsom aen alle sijden/
Sy hebben na het Kalf, het Weyver doen af snijden/
Mits houwend' naerstigh wacht/ en meest in dit geval/
Bevreest zijnde dat 'thaer voor eerst nu gelden sal:
Doch wy en konnen niet dit Hooft-werck strackx beginnen/

Cap. Dat wy dan Worremer eerſt ſochten t'overwinnen/
En dan Ooſtzaanen, met haer Heul en Hadel t'ſaem/
Sou dat geen middel ſijn daer doormen ſeer bequaem?
Het Kalf, des hongers noot/ en vreeſe kond' op-dringen?
Om na ons ſin/ en wit/ alleen te leren ſinghen?

Bar. 'T is waer wy hadden dan de Schans geheel ombaen/
'K vind' niet veel ſwaricheyt int winnen van Ooſtzaan,
Daer is heel weynich volck by Sonoy in doen leggen/
Maer Wormer ende Iiſp, dat heeft wat meer te ſegghen/
Die gaven ons het Lijf en handen wel vol werck/
Sy hebben meerder volck en ſijn begracht en ſterck/
Dat heeft op giſtren by d'onſe wel gebleecken/
Hoe wel met Zege ſy daer ſijn van daen geweecken/
Als d'overwinninge met macht daer wiert geſtut/
Wy ſullen vinden oock niet weynich tegen-ſchut/
Ruychaver hoewel jongh is kloeck en wel geſlepen/
Die heeft ons menichmael ſtoutmoedigh aengegrepen/
Met Criſtal, die hem leyt te loeren op ſijn ſy
(Een hater ſoo hy ſeyt van onſe ſlaverny)
Op d' Aemſtel heeft hy eerſt/ ſijns levens licht gaen ſcheppen/
Nu tegens Aemſteldam hy hant en voet gaet reppen/
Was hy't niet die noch leſt een tocht deed' op Saerdam
En dreygde onſe volck te maecken laf en tam?
Dat hy in corten ſou beleyten haere ſaecken/
Dat ſy'er nimmermeer weer ſouden in geraecken?
En't hadden oock gedaen dat Boſſu daer by quam/
Hy hadde al geweeſt verwinnaer vanden dam/
Ons overſt' had bereets by't Brandegat doen voeren
Sijn ſchuyten heymelijck/ door tien of twalef boeren/
Om als het noot mocht ſijn te vluchten over't Y
In Aemſtels ſchoone Stadt daer hy mocht weſen vry/
Hy waſt die Crommeny by nacht u quam af-winnen/
En hield' ons volck daer uyt/ en bleven ſelver binnen
Noren met Zegerſoon, en Hogel, ſijn aldaer/
Die met voorſichticheyt ſteets paſſen op't gevaer/
En Aecker met Steenwijck die ſullen daer oock koomen/
Soo drae als van haer wort onſen aentocht vernomen/
De Huysluen ſijn gereet/ en dreygen oock te ſtaen/

Cap. Ick denck ſoo lange tot ſy eens door ſullen gaen/
Dat heeft tot Crommeni en Weſtzaan wel gebleecken/
Doen ſy int heetſte vant gevecht wegh ſijn gheweecken/
En maeckten ons een pat na d'overwinnigh toe/
Selfs doen wy waren van het ſtrijden mat en moe/
Elck is te veel beducht om vrou en kint te berghen/

Maer

Polwyl. Maer 'theuchtme/ doen we lest de Lantlien quamen bergen
Op Schermer ende Gracht! hoe dat het ons verginghs/
Als d'overwinningh langh vertraecht in twijffel hingh!
De Veerschouw namen wy ter vlucht met twee drie booten/
En droopen weer te rugh (als die haer schenen stooten)
Doen Jan Smit met sijn jacht vol moet op ons aenquam!
En Doede Ridders voorts de blyvens lust benam/
Wy hebben na dees tijt/ noch geen van onse knechten
De Dorpliens/ in die streeck of Eylant gaen bevechten.
Wast Maye-Veugel niet/ die stadigh d'Acker-lien/
Van Horn, of vanden Dam, met looshept quam bespien/
En in't Westzaner velt de Boeren heeft besprongen/
Hy wierde selfs daer na verrast en soo gedrongen
Dat al sijn volck gevelt/ hy't slechts alleen ontschoot
Door vroom'lijck swemmen over menigh gracht en sloot/
Capres. De proef die isser wel datse met dom-gemoeden/
Ons hebben schae gedaen/ en menighmael doen bloeden/
Gelijck noch is geschiet in't voorst van d'ander weeck/
Doen inde Holle-sloot haer over-stouthept bleeck/
In't overrompelen een onser Oorlogh-Schepen/
Die sy daer na door't gat/ by Westzaan wilden slepen:
Daer het geraeckte vast/ in't slemmen aende gront/
Soo dat ick na haer toe een Vaendel walen sondt/
Die Schip en buyt ontjoegh/ en deden haer vertrecken(
Op gist'ren den Baron haer feyten gingh ontdecken/
't Is nu een ander saeck de baes is inde man /
Het hert is haer van moet heel ydel ende wan:
Sy sullen niet eens staen/ maer sijn berept te vluchten/
Polwyl. Gelooft niet datse ons gelijckmen roepen vruchten/
Die gaen met haer geweer Worcken op de wacht /
Die bijten houwen slaen en schansen dach en nacht/
Ja tieren offe voorde vryhept wilden sterven/
Baron. De saeck is nu alsoo dat wy niet voorder derven
Onsen voorneem bestaen/ om grooter swaricheyt
Te hoeden/ die daer in voor ons soud' sijn berept/
Verdugo langer niet te koomen sal vertoeven/
En tot dit groot belept sijn Senu wy behoeven/
Op dat met meerder macht ons Sege sy hervat/
Fronſ. Of haer eer hulp toequam upt d'een of d'ander Stadt;
Baron. De Steden mogen niet Soldaet of Burger missen/
Fronſ. De Suyt-Hollansche Steen die konnen haer verwissen/
Capres. Sy afgescheyden sijn door Zaan en Zuyder-Zee,
Baron. Wy moeten voor een wijl hier houden vaste Stee/
En dese Kerck-buert/van brant en vlam bevrijen

Om hebben ſchupl en deck/ en voorts de plaets afſnijen/
Met een bequame gracht/ tot onſes lijfs verweer/
Op dat geen laghen ons verraſſen als wel eer/
Gebieden de Soldaets datſe ſchorten 'tverwoeſten/
Maer met den roof alleen voorts beſich ſijn te Oeſten/
Cap. Sal deſe tooren dan behouden haere plaets ?
En niet gegeven ſijn aen 'twoeden des Soldaets ?
Gelijck ghy menichmael hebt hoogh en dier geſworen/
Of is geheel verſwackt of inden ſlaep u tooren/
Bar. Ick heb 'tis waer met hert en met den Mont belooft/
Dat dit Dorp tot een ſtock of ſtaeck ſoud' ſijn berooft/
Ja alle haer gebouw geworpen tot den gronde/
Wan onſe hant en macht de machtigſt wierd' bevonde/
Voornaemlijck dat dien ſtam/ en opgeſtegen krupn
Met haer vierkante leen/ ſoud' duycken onder't puyn/
Laet onſ' Soldaten dan met Hamers/ bijlen/ touwen/
Branthaecken/ koevoets/ en Muer-breeckers die omhouwen/
Soo raeckt ter neder/ ſoo/ ſoo ſtort dien romp om laegh
Die Frederick, verſterckte een dagelijckſche plaegh/
Dan ſal geen roover weer uyt d' Hoogen-tooren loeren/
Om onſe ſcheepen van voor Aemſtel wegh te voeren/
Soo lijt de Coopman noch den reyſiger gevaer/
Die ſeylen op het Y , de Zaan, of op het Spaer,
Hoe wel 'teen goet werck is en toont des meeſters daden/
Cap. Sy ſullen met een luſt haer wraeck daer aen verſaden/
Polw. De vlam verſchoonde oock Dianes Tempel niet/
De Crijchſman noch op't ſchoon noch op het lelijck ſiet/
Hy heeft behaeghen in het beſte af te breecken/
Ja ſelfs om toortſen inde Tempelen te ſteecken/
Cap. Op u gebodt het volck daer ſtrax ſal tijen aen/
Fronſb. En ſiet daer komt te pas een bend' ſoldaten gaen/
Berept en vaerdich om haer luſten noch te koelen/

Baron de Chreveaux, M : de Capres, Polwijler, Fronſbergh, Rey van Walen ende Duytſchen.

Bar. Crijchſ-helden die de vlam van wraecke kunt gevoelen
In herten langh geterght/ nu iſt de rechte tijt/
Dat ghy de baecke vanden vyant neder-ſmijt/
De Huyſen legghen neer/ ras henen velt u tooren
Op toorens dicke romp/ en gaet ſijn huyt door booren
Met alles wat u hant ſlechts vinden kan gereet/
Ick meen dien tooren die u ſoo veel ſchand' en leet/
Op't Y, in Holle-ſloot, en Meeren deed' aenbrenghen/

Cap. Gaet mannen dats u last wilt niet langer gehengen
Dat hy dien dicken romp hoogh naden Hemel schroef/
Polw. Een willige gemoet na geen gebieden toeft/
Fronsb. Sy sullen 'kwed' terstont daer op haer lust beproeven/
Baron. Waer na is dat wy nu dus dralen en vertoeven?
Om upten onse Zeegh by eenen Warmen heert?
Cap. De koud' dunckt my die dient met hitte wel geweert/
Polw. De lucht is dun en dringht door Zenuwen en leden/
Fronsb. Het vuer is daer voor goet/ ten minsten het vertreden.

Rey van Duytschen, ende Walen.

Duytschen.
Komt laet ons dien Pharus vellen/
En sijn top doen neder-hellen/
Die int vier-kant steeckt te bits/
Boven d' Assen-delver spits.

Waelen.
O! hoe sal Lowijs verheugen/
Hoe den Spaenjaert hem verjeugen/
Als sy sien dat sackt de gront/
Tooren die haer diere stont.

Waelen.
Die de Roovers was een baecken/
Om op eenen buyt te waecken/
Slaet aen stucken/ haelt ter neer/
Breeckt hem af/ en stort sijn eer.

Duytschen.
Komt ghy die gewent op rooven/
Hebt geloert soo baeck van boven/
Siet hoe dat u wort betaelt/
'Tgeen ghy van ons hebt gehaelt.

Duytschen.
Velssen was het die hem houde/
Zaan-lants Adeldom aenschoude/
Met verheugingh sijnen stal/
Wy aenschouwen nu sijn val.

Waelen.
Komt siet eens hoe wy sijn randen
Sullen breken met ons' handen/
Met ons' Hamers/Knods/en staf/
Werpen't al van boven af.

Waelen.
Velssens is eens omghestooten/
Door den grooten haet der groten/
Wy verstooten nu sijn werck/
Door ons haet/ en Duysten sterck.

Duytschen.
Komt laet ons dien Pharus vellen/
En sijn top doen neder hellen/
Die int vier-kant steeckt te bidts/
Boven d' Assendelver spits.

Duytschen.
O! hoe sal nu d' Aemstel springen/
Nu het Spaer van vreugde singen/
Als sy sien hoe 'troofnest leyt/
Met haer torens steen bespreyt.

Waelen.
Die de Roovers was een baecken/
Om op eenen buyt te waecken/
Slaet in stucken/ haelt ter neer/
Breeckt hem af/ en stort sijn eer.

Hanibal, Bernhert, en Vittellius.

Drie Duytsche Soldaten.

Hanib. Wy waren niet soo haest op toorens-trans gekoomen/
Of ick heb ver int velt een schoone buyt vernoomen/
Die nae ick recht sou sien door swaerte vande vracht/
Sijn pack noch nietste ver van hier en had gebracht/

Komt laet ons henen gaen/om onſe luſt te boeten/
Op dat wy wonden/koud'/en ſmerte wat verſoeten/
Ons valt de eene ſchat of d'ander tot een deel/
Barnh. Het ſchijnt my dat ghy bourt/of dat ghy beuſelt heel/
Want eer wy tot de Kerck al brandende aen quamen/
By heele benden 'tvolck de vlucht door't velt heen namen/
Dat is ontrent dees tijt twee uren al geleen/
Hani. Het mach een Creupel ſijn of qualijck op de been/
Die in dien ſchat/of haeſt gehadt heeft een behaegen/
Vittel. Geleech hy deſe laſt te ſlepen of te dragen/
Hanib. Ick ſach hem trecken/want / de laſt die ſcheen heel groot;
Hy nam voor eerſt ſijn wegh langes de Kerreck-ſloot/
En daer na gingh hy in een d'warſpat door de velden;
Barnh. Indien het waer is 'tſal hem ongetwijffelt gelden/
Om dat hier voor dees tijt niet meer en wort gedaen/
Vittel. De Walen hebben met de vlam geſteecken aen/
Den Tooren die daer ſchijnt tot inde Lucht te branden/
Want wy en ſagen niet dat die ſoo licht met handen
Als wel de meningh was/gebroocken konden ſijn/
Maer door veel tijt-verlies/ perijckel/wonden/pijn!
Hier door begon 'tgemoet van d'menicht te verſwacken/
Nu gingh de eene heen/nu d'andere wegh-ſacken/
Die bleven/moedichden malkand'ren tot het werck!
En riepen/ſoo noch eens de vyant hier wort ſterck/
Wy laten haer het Mes daerſe ons mee ontlijven!
Laet ons dan met de ramp des Toorens haer ontrijven/
Verbranden Sold'ren uyt/de Balcken en 'tgeſpan/
Op dat geen rappe gaſt ſtrax boven klimmen kan!
Soo ſullen ſy ons niet gelijck te vooren quellen!
Dit gingenſe terſtondt oock in het werck ſtellen/
En ſagen voorts gelijck na eenen goeden buyt/
Hanib. Wy moeten metter haeſt nu gaen het Dorrep uyt/
Of anders ſullen wy te laet tot hebben komen/
Want ons wort licht den buyt van onder d' Neus genomen/
Barnh. 'T is moogelijck een ſchauw die ghy dus hebt beſpeurt/
Hanib. Soo moet ick dan beſien offe my valt te beurt/
Vittel. Neen ſpeel-noot ick gae mee al waſt maer om 't aenſchouwen/
Barnh. Ick ſal oock gaen al ſoud' de koop my na berouwen.

Oude Maria de Moeder, Herder de Soone.

Moede. Ick ſie den Tooren al/vant droevich Weſtzaan branden!
Ja ſoo myn ſchreum niet liecht daer komen de vyanden/

Die

Die treden harde aen en nad'ren stap voor stap/
Nu sal een eynde sijn van mijne Ballingh schap/
De doodt sal my van hier na 't Vaderlant toe brengen!
Maer dat ghy met mijn sterft / en sal ick niet aen gehengen/
Ghy moet u haesten wegh/om 'tongeval t'ont gaen/
Sleept noch treckt verder niet! het is met my gedaen!
Siet waer ghy alderbest/den vyant moogt ontkomen/
Sone. Geen vlucht en wert van my voor dees tijt aengenomen/
By u heb ick het licht des levens eerst geschept/
Daer sal mijn eynd' nu sijn! ick bid u niet meer rept/
Van u allenelijck in hare gunst te laten/
Moed. U by sijn kannen niet tot levens hoope baeten/
Maer eer dat ick hier blijf/vercreupelt en alleen/
Vervult met sware hoest/en bitterlijck gesteen/
Sy sullen over my ellendige ontfermen/
Sone. Of licht haer Sabels in u purpre bloet verwarmen/
Om dat hier niet en is den buyt daer op elck hoopt/
Moed. Door Moeder-lijck gesmeeck soo bid ick dat ghy loopt/
Wilt doch mijn herte niet met u verblijven breecken/
Sone. Sal ick int hoogst gevaer mijn Moeder laten steken/
Moed. Ghy moogt my evenwel niet helpen uyt den noot/
Sone. Soo kan ick met u gaen gewillich na de doodt/
Moed. Men moet hem in't gevaer niet met moed-wil begeven/
Maer laten Huys en al om bergen 't lieve leven/
Sone. Waer soud' ick loopen/waer? Waer schuylen 'k sie hier niet?
Moed. Duyckt achter d'Heuvel hoogh/of schuylt in't schootigh riet
Dat in de Wateringh/of dwars-sloot is gewassen/
Ey Sone gaet terstont! en wilt daer wel op passen/
Dat ghy door 't riets'len vande blaen niet wort ondeckt/
Komt geeft my d'laestene kus/en met dees kus vertreckt/
Laet doch mijn tranen en mijn bidden u bewegen/
Sone. Ick gae en ben nochtans niet tot het gaen genegen/
Het stoot my tegens 't hert/en maeckt mijn heel verset!
Moed. Wat heeft de ware liefd'/een vast en stercke wet/
Die d'Ouders herte vint in noot aen hare kind'ren/
En 't kinderlijck gemoet in trouw niet doet vermind'ren/
Mijn Soon gehoorsaemlijck/duyckt in het Riet-bos-neer;
Sone. De vyant treet hard' aen en is nu niet heel veer!
Godt neygh haer herten dat mijn Moeder blijv' in't leven/
En dat aen d'oude Vrouw geen schennis werdt bedreven.
Sirings gelupt in't holle Riet
Behaegde Pan, aen Ladons vliet!
Als ons den Nason doet bedupt/
En Eurus maeckt hier soet geflupt/

 Die

Die dringht de wint door gaten veel/
Dat door 't geblaes verweckt gespeel/
Maer doch mijn hert door vrees geraeckt/
Int soet gespeel hem niet vermaeckt/
Om dat ick sie den Spanjaert treet/
Na Moeder/ om haer te doen leet/
Sy steeckt nu in een doodtsgevaer/
Haer eynde sal my vallen swaer/
Den Hemel-voogt die weer het quaet/
En wil haer by sijn met genaed'.
Want is mijn Siel besorght/ wat is mijn hert vol schroomen/

Hanibal, Vittellius, Barnhert, Oude Maria de Moeder, Herder de Sone.

Hanib. Wat secht ghy Barenaert, sijnt beusselen of droomen/
Hier sietmen klaer genoegh den buyt voor oogen staen/
Vittel. Laet ons de saecken selfs eens nau Navorsschen gaen/
Wy sijn te moed' en mat/ om langhe noch te wachten/
Barnh. De buyt sal 'tongemack en al ons looft versachten/
Vittel. Licht op het kleet en siet wat datter onder schuylt/
Moed. Een afgeleefde Vrouw/ berimpelt/ en behuylt/
Die om een dach vijf ses/ in d' Werelt noch te leven/
Haer op het koude ys tot vluchten heeft begeven/
En nu van uwe hant den doot-steeck willich wacht/
Hanib. 'T Riphees geberght heeft noyt in een monster voort-gebracht/
Dat my het herte soo met vrees heeft doen verrucken/
Barnh. Vittellius dats Soet/ ick lagh my schier aen stucken/
En geve Honibal mijn aenpart ofte deel/
Schenckt hem dat mede soo heeft hy die int geheel/
Vittel. Het kan een vroom Soldaet in dit geval ontschieten/
Hanib. Wy sullen even-veel van desen buyt genieten/
En schencken d'oude vrou haer leven ende goet/
Dis om haer levens lust noch soo veel moeyten doet/
Vittel. Ghy moogt in vrede wel/ u wegh van ons betreden/
Al sijtge out en stram/ verdort en crom van leden/
Een clene straelken blijckt van uwe Levens-lust/
Barnh. Wy hadden u voorwaer gelaten inde rust/
Ten waer ons Rotsgesel de saeck had aengedreven
Moed. De Heer wil u te saem een lange leven geven/
Die met uwe slavin noch mededoogen hebt/
Een oude vrou/ die traegh/ haer leden naulijcks reyt/
En moet met langhsaem vlucht/ ons mede-bueren volgen/
Hanib. Des Duyts-mans toorn is soo seere niet verbolgen/

Dat

Dat hy in koelen bloed' een stock-oude vermoordt/
Vitt. Ghy moogt u padt in vrede van ons wel spoeden voort/
Barnh. Wy treden oock te rugh en gaen weer na Westzaanen,
Hanib. En moeten vanden buyt en van't gehoopt ons spanen/
Moed. Dees weldaet sal u weer van d' Hemel sijn gheloont/
Sone. Ick sie dat merckelijck Godt ons sijn hulp betoont.

Oude Maria de Moeder, Harder de Sone.

Moed. Koom uyt u schuylplaets/ komt Godt heeft haer 'thert bewoogen/
Datse met d'ouderdom/ betoonde mededoogen/
Te hebben/ en gemoen vermurruwt door gesteen/
Sone. O! Moeder 'tis van vreucht/ door harstocht dat ick ween/
Mijn ingewanden sijn beroert/ mijn Ziel ontsteecken/
Om dancken d' Heer wiens hulp en bystant heeft gebleecken/
Moed. Die't hart heeft inde hant gelijck een waterbeeck
(Om neyghen waer hy wil/ diens wille oock de streeck
En Noord-star is/ daer wy altijt na seylen moeten)
Hy met een Sonne-strael ons cruys noch wil versoeten/
Die sal ons Leyts-man sijn en treden selfs voor aen/
Sone. 'Tis Moeder nu geen tijt om langer blijven staen/
Want licht een wreeder rot mochten ons achterhaelen/
Moed. Ick ben te vreden/ wilt vry trecken en niet draelen/
Sone. Wast niet geraden dat ick strax mijn voetspoor nam?
Langs Gou, of Wateringh, en voorts na knollen-dam?
Of sal ick langs de Saan, of Dijck-sloot henen trecken
Tot daer de Schermer gaet een rechte wegh ontdecken
Na d' Huygen- dijcker Schans, en soo voorts door de waert/
Tot heel aen Hooren toe/ geen moeyt sal sijn gespaert/
Of sal ick sleyen door de groot en cleyne Meeren
Tot heel aen Purmerent, daer ons niemant kan deeren/
Wanneer de Vyant ons te na oock komen mocht/
Dan sal der weer op nieuw een middel sijn gesocht/
Moed. U sorge gaet te wijt sleept dat wy mogen wesen/
Daer 's vyants brant noch moort/ noch plond'ringh is te vresen/
Wanneer dat prijckel loopt dan weder dagh en raet/
Sone. De sorgh in dese saeck niet licht te veer en gaet/
Maer toe mijn sleypinge ick langer niet sal toeven/
Moed. De tijt in dit geval wy op het hoogst behoeven/

Het vijfde Bedrijff.

Carel Boysot, 3 Raetsheeren van Sonoy, Bode.

Bois. De sterckste Wap'nen die een Tyran tegenhout
Is voorsichtich belept/ en datmen hem mist rout/
Had dit int eerst begin des Oorlogs 'thert gaen noopen/

D'

De vyant was soo diep in Hollant noyt gekroopen/
Maer nu heeft hy syn voet soo vast daer in geset/
Datter nau krachten syn die hem syn gangh belet/
Wy hoopten aende Saan, syn hoogmoet te doen breecken/
Doch Aecker is alree uyt Crommeny geweecken/
En dat noch meerder is 'tgeruchte wast vast aen/
Dat hy al meester is van Wormer en Westzaan!
Hoe wel ick niet geloof aen alle de geruchten
Soo vrees ick even-wel vermeerderingh van suchten/
Het leyter weldigh na! ons dient hier goeden raet
Tot haestich onderstant/en stuttingh vande staet!
Dat oock de stercke Schans van't Kalf mach syn gehouwen
Daer op Sonoy altyt gevest heeft syn vertrouwen/
Wel wetend' soo wanneer die wordet over-Mant/
Dat Purmerent niet langh kan maecken tegenstant/
En dat een groote ruymt tot aen de Hoornsche-Vesten
De vyant dan verkrijcht! en 't meeste Landt ten besten
De Staten sullen oock begeren dat in haest
Daer hulpe wert geschickt! eer 't alles heel verbaest/
Schans ende Dorp ontwijckt; Een vloet die kanmen weeren
In't eerst! diemen doch na/ noch stutten kan noch keeren/
Een vonxken wert gedempt met eenich weynich nat/
Maer met veel Emmers niet/als 't daecken heeft gevat/
1.Raets. Dat Crommeny alree van vyant is verwonnen/
Wy hebben uyt de Boo genoegh vernemen konnen/
Westzaanen houd' ick oock soo vast besloten niet/
Of haer valt licht te beurt/'tgeen men seyt is geschiet/
Maer Wormer Iisp of 't Kalf en kan ick niet ghelooven/
Dat daer de vyant heeft syn handt gekregen boven/
Daer most een groote macht by haer gekomen syn
En waerlijck dat en heeft noch blijck noch waerheyts schijn/
Wy moeten aen Sonoy de tydingh laten weten/
En passen dat terstondt geen hulpen wert vergeten/
Op dat behouden blijft 'tgeen noch behouden is/
2.Raets. Een haestigh onderstant dat maeckt het hert gewis/
En keert veel ongevals/daer anders van't langh draelen
Niet dan veel onheyl ende schade is te haelen/
Wy moeten alle vlijt/en kosten wenden aen/
Om d' Vyant by het Kalf, of Wormer te doen staen/
En sluyten hem de Poort/dat hy niet door kan komen/
3.Raets. 'Tis noodich dat voor eerst wat nader wort vernomen
Nade gelegenheyt/van Wormer, en de Schans/
Licht dat tot noch toe niet de vyant synen Lans
Daer op en heeft gevelt! dan konnen wy ons stellen

Waer

Waer d'meeste prijckel is! meest na die sy te Hellen/
En leggen Balssem daer het Lichaem is gewont/
Boiſ. Gaet Bode/siet dat ghy de saecke wel door grondt
Verneemt wel naerstelijck wat tijdingh ghy kunt hooren
1.Raetſ. Wat is dat voor gerucht/en wat ons nu beschoren/
Bode. Broeck-huysen komt daer aen omringt van alle sy
Met een verstoorde hoop van onse Burgery/
Boiſ. Dit wat te seggen heeft wy mogen 'tbest verhoopen.

Rey van Hoornsche Burgsaeten, Oud'Heeremans, Broeckhuysen, Carel Boisot, 3. Raetſ-Heren, Bode.

Rey. Hangh op den Ouden-Dief/die 't Dorp heeft gaen verloopen/
Outh. Wat wil den snooden Boef en schenner van het Landt/
De Heren Vaderen nu steecken in de handt/
Om haer met leugens/ende ontschults schijn te papen/
Hangh op hem/ tot een spijs voor Ravens ende Craijen/
Soo raeckt het Lant door hem niet heel onder de voet/
Boiſ. Waer om ist Burgerij dat ghy dus koelt u moet/
Rey. Om dat hy Westzaan heeft verrad'lijck gaen begeven
Daer de Castiliaen veel moet wil heeft bedreven/
Met branden/moorden/en met buyten over al/
Wy sagen selfs den brant/en hoorden 'tdroef geschal/
Outh. Sal soo een Galgen aes/noch leven op der Aerde/
Een oorsaeck vande moort van het bedroefde Naerde,
Hangh op/soo lijt het Landt daer door geen schade meer/
Broeck. Wat hersseloosen hoop wil krencken nu mijn eer/
Outh. U eer/ghy hebt die noyt gehadt in uwe daegen/
Ten waer Sonoy wel eer had sorgh voor u gedraegen/
Ghy waert al over langh (ten besten) uytgeschopt/
Broeck. O onbesnoepde mont ghy dient wat op geklopt/
Sult ghy my in't by sijn van dese Heeren schennen/
Outh. Hoe na denckt ghy dat u de Heeren niet en kennen/
Sy hebben goet bescheyt datge een voorlooper sijt/
Broeck. Ick sal u met dit stael verleren d'hoon en spijt/
Outh. Wy sullen u den huyt/en stijve lenden smeren/
Boiſ. Rust Mannen hout gemack/u Swaerden wilt vry keeren
Tegens des vyants Arm/en drijft den Spanjaert uyt/
Outh. De Vyant is de quaetst die draegt een vrienden huyt/
Als dese Schellem doet/een rechte Lant verrader/
Rey. Sijn leven dijen sal wy vresen tot een quader/
Want noyt hy 't Lant een dienst ten besten heeft gedaen/
Broeck. O Boeven sult ghy my voor mijn betalingh slaen/
Boiſ. Gelooft het dat dit volck is heel op u verbeten/

H Hy

Rey. Hy die sijn eer en eet geheelijck heeft vergeten/
Ontfangt een loon na werck! hem komt die slagen toe/
Outh. En Boeden voor het gelt/die and'ren is een roe/
Broeck. 'K Belove dat ick sal u dese smaet betalen/
Outh. Of noch een rood en Rugh eens op het Schavot haelen/
Boiſ. Gaet ghy Burreger-schaer/en past op uwe plicht/
Op dat geen op-roer noch geen quaet wert aen-gericht
Wy sullen na behoor op alles ord're stellen.

Carel Boiſot Broeck-huyſen, 3. Raetſ-Heeren Bode.

Boiſ. Wat sinnen mocht u doch/ Wat moedeloosheyt quellen/
Dat ghy Weſtzaanen hebt den Vyant in geruymt/
Broeck. Om dat by d'Heeren sijn de middelen versuymt
Van Leeninge/van krupt/ van Loot/en Londt te stueren/
Wie sou sonder voorraet de vyanden verdueren/
Die met soo groot getal op ons vast sachte aen/
Boiſ. Wy hebben u voorraet/ van alles al gedaen
Ghy hebt het oock of d'uwe voor desen tijt ontfangen/
Broeck. Die mont de waerheyt spaert/en liecht met groot verlangen/
Op datme my een tuch sou smijten op den hals/
O herten die daer sijn besoedelt ende vals/
Om d'Lantvoogt uyt sijn stoel van eer en macht te setten/
Ick loof dat ick het sal en meer met mijn beletten/
1.Raetſ. Broeck-huyſen snoert u mont en siet waer dat ghy spreeckt/
Broeck. Of denckt ghy dat noch hert noch moet in my en steeckt/
Is yemant doch belust die komt af om te proeven/
1.Raetſ. Die proef voorwaer noch ick noch and'ren niet behoeven/
2.Raetſ. Wy hebbent langh geproeft tot schade vande Staet/
3.Raetſ. Naerden en Schellingh-wou die voelen wel het quaet/
Boiſ. Een yeder weet oock van u stucken te verhaelen/
Broeck. Secht vry al wat ghy kunt/maer wilt mijn eerst betalen/
Of anders sal ick sien wat daer uyt worden wil/
Boiſ. Wy raden u tot rust/en datge u hout stil.

Carel Boiſot, 3. Raetſ-Heeren Bode.

1 Raetſ. Hier sal den Ouden Wrock van Didrich weer vermeren/
Om schelden op Boiſot, den Raet/en op de Heeren/
Hoe wel Broeck-huyſen niet en lijt dan eygen schult/
2.Raetſ. Denckt vry Sonoyen haet verkeert in ongedult/
Wanneer hem komt ter oor sijns Swagers ongelucken/
Boiſ. Smert hem de daet hy soeckt te letten op sijn stucken
Meer als hy heeft gedaen op't Y en Diemer-dijck,
3.Raetſ. Noch sal hy evenwel klagen van ongelijck/
Boiſ. Dats sijn oude gewoont/wy moeten ons begeven/

Om

Om te beschermen 'tgeen noch over is gebleven/
En met de Staten gaen/met alle blijdt te raed'/
Om keeren meerder smert/en weren grooter schaed'.

Rey van Hoornsche Burgh-saten, Oud-Heermans.

Doen Hoorn schier in twedragt spleet
En hooft en Lichaem heel krackeelde/
Als Rol met grauwen ons toe-beet
De vryheyt wy ons innebeelde.
Enckhuysen was aen 's Princen sy/
En hadde Alvaes jock vertreden/
Stracks haeckten oock ons Burgery/
Soo 't Y van vryheyt viel de reden.
Stelt, ende Cabeljauw ons stee
Op eyschten/in Prins Willems name/
Aenboden vryheyt ende vree!
Daer by Sonoyen brieven quamen.
Doen raeckten wy weer over hoop
De Hoofden prijckel leen van sterven/
Ja rekende 't voor goede koop/
Datse gesagh slechts mosten derven.
Ian Ots, en Hartogh, namen aen
Met Schaft, om volck in Stad te brēgē/
Maer als 't van velen wierd' verstaen/
Mosten sy dach en tijt verlengen.
Dog quam' er haest eē sterker dwang
Van Enckelhuysen aende Heeren/
Doen gingen sy/'tduerde niet langh
De Stadt na 's Princen wille keeren.
Nu strijen wy met alle macht/
Om 'tSpaensche volc uyt 't lāt te drijvē/
De Heere geeft ons heyl en kracht/
Dat wy in vryheyt mogen blijven.

Outh. Broeck-huysen was het waerdt sulck loon voor sijne daden/
Maer d' Jongh-man/ die met sorgh sijns Moeders is beladen
Om sleepen verre wech/tot daer s' mach sijn behoet/
Laet ons alt' samen die gaen treden in 't gemoet.

Oude Maria de Moeder, Herder de Sone.

Moeder. De Stadt die in haer eerst begin een Harbergh was
Voor 't uyt-Lantsche volck/(O Soon) ick hoop sal op dit pas
Ons' Herrebergh/en schuyl tot ons' verheugingh strecken/
Ghy hebt mijn op den wegh veel Dorpen gaen door trecken/
Die ick met oogen heb voor desen wel aenschout/
De Rijp is Volleck-Rijck/en Graft oock wel bebout/
Het Schermer-Dorp beset met menichte van Huysen/
Beroemt na ick wel hoor door 'tgroot getal van Buyssen/
Daer Wormer by mijn tijt/en dat ick heugen mach
Vol Visschers woonden/en vol Haringh Buyssen lagh/
Die door haer weeld en met haer mindere te gecken/
Den Segen heeft van daer na Rijp en Graft doen trecken/
Soo gaet het als den mensch door hoogmoet ende weeld'
Hem selven sijn geluck als eygen goet in beeld'/
Oost-huysen, en Ter-beets, Groost-huysen, en Schaerwoude,
Schaerdam, en Ouden-dijck, wy in ons' wegh aenschoude/
O! wel gesegent lant/ daer waere vrede bloeyt/
Men siet hoe dagelijcks Stadt ende Dorp aengroeyt/

Daer d'oorlogh niet en weet als volheyt te verslinden/
Sone. Mijn Moeder 'k hoop wy hier noch vroome sullen vinden
Die ons niet ongetroost en suilen laten gaen/
Moeder. Sie daer komt upt de Stadt een Rey van Burgers aen/
Wie weet hoe dat se sijn tot onsen hulp genegen.

Rey van Burgh-saten, Oud-Heremans, Oude-Maria de Moeder, Herder de Sone.

Rey. Dat de weldaet sonder seghen
En vergeldingh/nopt verdwijnt/
Vindt den Mensch in al sijn weghen/
Maer noch meest 'tghehoorsaem Kijnt/
Soone die u Lichaem pijnt/
Om u Moer in noot verleghen
't Slepen / door de koud' en wijnt/
Upt soo wyden oort gelegen/
D'Heer wil op u waerde hooft/
Setten eens de Croon der Croonen/
Dat ghy nimmer-meer berooft/
In verseeckeringh mocht woonen/
Outh. Des Hemels Zegendouw' die daelt in u gemoet/
En geef u troost op Aerd' hier na het eeuwigh goet/
U naem ontsterffelijck sal inde monden groepen/
En 'tlof van uwe daet gelijck den Laurier bloepen/
Westzaan verheugen mach van hier in Boorelingh/
Moeder. De Heer die 't hert door grondt aensiende alle dingh/
Die sal mijn Soone dit nu ende na vergelden/
En u goet-dadicheyt doen over al vermelden/
Dat oock met danckbaerheyt ons' herten sy verbult/
Sone. 'K heb aen mijn Moeder slechts gedaen mijn plicht en schult
Maer vind' mijn selven heel aen uwe gonst verbonden/
Verhoope na dees tijt een eeuw' sal sijn gevonden
Om u te loonen/voor de deucht aen ons gedaen/
Outh. Komt Burger-saten/slaet u handen hier mee aen/
De Wester-Poorte staet voor ons gelijck als open!
Laet ons met Trouheyts beeld' vol deuchts daer inne loopen/
Dat de Weldaet sonder segen
En vergeldingh/nopt verdwijnt/
Vint den Mensch in sijnen weghen/
Maer noch meest 'tghehoorsaem Kijnt.

EYNDE.